

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΦΗΣ, ΚΟΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΥΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΓΕΟΥ ΒΕΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΒΔΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 738 (ΦΥΛ. 22)

Σάββατο, 5 'Ιουνίου 1921

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

- Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ** : Ἡ δεύτερη ἀνοιξη.
ΔΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ : Ἐνα κορίτσι ἀπάντησα...—Ἡ Πέγγη
 στὴν ἀεροποταμί.—Μικρὸ τραγούδι.—Mabel.
ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ : Ἡ καλὴ συντρόφισσα.— Ὁ γλάρος.— Πιτα-
 λούδα καὶ κρένος.
Ο ΝΟΥΜΑΣ : Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΑΔΕΣ. ΠΑΛΛΗΣ : Μπρουνσός (Συνέχεια).
ΔΑΣ Κ. ΤΣ. : Στίτσα.
ΔΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ : Τοῦ Λεβίδαρου.
ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ : Ἐπιγράμματα.
ΑΠΟ ΒΑΣΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΣΜΑΔΑ : Νεοελληνικὴ φιλολογία.—Ἐνὴν
 φιλολογία.—Νέα βιβλία.—Ἐνὴν περιοδικά.—Χωρὶς γραμ-
 ματόσημο.

ΝΕΡΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

(πὸν θὰ βγῆ στὶς 19 τοῦ Ἰουνίου) :

- Τοῦ **ΤΟΛΣΤΟΝ** : Οἱ φράουλες.
 • **ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ** : Τ'ἀηδόνι.
 • **Α. ΔΑΣΚΑΡΑΤΟΥ** : Ἀποχαιρετισμός.—Εἰς τὸ μπασιτόνι του (ἰσως
 ἀνέκδοτα).
 • **ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ** : «Τὰ δύο τριαντάφυλλα τοῦ χάριτος» (κριτικὴ).
 • **ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ** : Νύχτα μαγικὰ.
 • **ΘΑΝΑΣΗ ΚΥΡΙΑΖΗ** : Ἡ δεύτερη ἀνοιξη.

Κ.Τ.Δ., Κ.Τ.Δ.

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

Ο ΜΑΒΙΛΗΣ

Στην «Αρμονία» της Σμύρνης, σε σειρά φύλλων, δημοσιεύθηκε άλακρη ή διάλεξη ποιήκαμε στον «Όμιλο Φιλοτέχνων» της Σμύρνης ο ταχτικός συντάκτης του «Νουμά» Πάνος Δ. Ταγκόπουλος για τους ποιητές «Παλαμά, Μαβίλη και Θρ. Σταύρου». Από τη διάλεξη αυτή δημοσιεύουμε ένα χαρακτηριστικό κομμάτι για τον ποιητή Μαβίλη :

Η πρωτότυπη εργασία που μας άφησε ο Μαβίλης, δέν υπερβαίνει τα 50 σονέττα. Τι έχει να κάνει όμως; Κάθε του σονέττο είναι κ' ένας κόσμος, ένα βιβλίο. Η Τέχνη του άξιοθαύμαστη. Οδσία και μορφή ένα. Μεγάλος, άφραστος στη φόρμα. Οι στίχοι του άφεγάδιαστοι, άρμονικάτατα, τέλειοι. Ό έντεκασύλλαβος στα πολιτισμένα του χέρια πλάθεται σαν τό εύκολομάλαχο ζυμάρι. Οι τονισμοί — κανονικοί, οι τσμέσ — στη θέση τους. Ό Μαβίλης θαυματουργεί μ' ατόν. Ουδέποτε τονε σφάλει. Τό μουσικό του αυτί, μορφωμένο στην άρμονία του ίταλικού στίχου — καθώς είναι ο έντεκασύλλαβος — όργιάζει σε κύματα προσωδίας, σε κύματα ρίμας, όμοιοκαταληξίας μελοδικής : Ξεπερνά στο σονέττο κάθε, ως εκείνη την έποχή, σονετιογράφο. Είναι ο Έρεντιά, ο Πετράρχης της Ελλάδας, Μελαγχολεί, δακρύζει, γελά μέσα στο ένόημα της Τέχνης, άλλα χωρίς να φαίνεται ότι έποτάζεται στον κανόνα. Η «Λήθη» του είναι τ' άριστούργημα των άριστούργημάτων. Είναι στον ποιητικό λόγο εκείνο που έξωγράφιζε ο Μπαυλίν στο «Νησι των Νεκρών». Τό καταστάλαγμα της γλυκειάς μελαγχολίας των ανθρώπων που άντικρύζουνε τη ζωή μέσ' άπ' τό θάνατο και που φορές φορές καλοτυχάνε τους νεκρούς που γλυτώνουνε από την πίκρα της ζωής και λημονάνε. Μιά τέτια γλυκειάν άπολότρωση νιώθω κάθε που θά θυμηθώ τη «Λήθη» τ' Μαβίλη, και κάθε που θάντικρύσω την άσπρη θάρκα να οδηγά τις ψυχές τις άνάλαφρες στη μακαρισμένη γαλήνη του νησιού του Μπαυλίν.

Μέ τη «Λήθη» και μέ την «Ελιά» του ο Μαβίλης πάτησε στην άψηλότερη κορφή του Έλληνικού Παρνασσού. Λάμπουνε σαν δίδυμα εκεί πάνω άστέρια. Κανείς δέν μπορεί νάν τιός άρνηθεί την ύπερτατη λάμψη τους. Όσο υπάρχει Έλληνική Ποίηση ο Μαβίλης θά ζει. Όσο υπάρχει αίσθηση και άγάπη στα Γράμματα, ή «Λήθη» και ή «Ελιά» — και μαζί τους τό «Μούσχωμα», «Εξέλιωρ», «Καλλιπάτειρα», «Καδράκι» κ. άλ. — θά ζωντανεύουνε μέ τό λόγο ή μέ τον ήχο την άσθηστη καντήλα του Κερκυραίου τεχνίτη.

Έφ. «ΑΡΜΟΝΙΑ» Σμύρνης

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μονόλογος του Λεβίδη

Είμι' ο Νίκος ο Λεβίδης,
κεκαρμένος και κασίδης,
των πατρίων έφευρέτης,
γεραρών σοφών ήγέτης...
Δώσατέ μου την χλαμίδα,
—γράψτε το στη φημερίδα—
φέρετε μου τό στίλβον' χρόνος,
—είμαι πρώτης λαοπλάνος—
Είς την δεξιάν τό δόρυ,
—Δόν Κιχώτης μέ τό ζόρι.—
Γιά τη γλώσσα θά πεθάνω
στην άσπίδα μου έπάνω...
Θάνατος τοίς μαλλιαροίς,
μαιομένοις, μιαιοίς,
οί φωνήν την έλληνίδα
καθιστώντες παλλοκίδα,
βούλονται καθείς γνωρίζειν...
Ού των πάντων έλληνίζειν.
Είς είμι' αυτός, Λεβίδαρος,
έν τ'η γλώττη μου κασίδαρος,
έν τ'η μ'η μου μπερμπαντίδαρος,
ένθα λείπει κ' ένας δίδαρος.

Του ίδιου

Και είπε ο Λεβίδης στη Βουλή πώς: «Μοιάζω μέ γαι-
(δούρι,
που όσο κι αν τό βρίζουνε, τραβάει πρός τ' άχούρι,
ή πρός τη γ ρ α σ ι ν, που τη λέν οι μαλλιαροί γρα-
(σίδη...»
Κ Ένα γαιδούρι που άφουσε τέτιο δεινό βρισίδι,
αύτησιγμής ξεπέταξε μία γοερή κραυγή,
και δήλωσε ότι ποτέ δέ θάμπει στη Βουλή!

Και δεύτερο

Έού άστειευόμενος θάν τ'άπες, Νικολή,
πώς μοιάζεις ένα, σοβαράς είαισθησίας, ζών-
άλλά σ' έχειροκρότησεν έξθόμως ή Βουλή,
και ο λαός ήλάλαξεν από τό Ύπερῶν.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Του Λεβίδαρου

Άκου μία άλήθεια, φαφαλάτ
που θά σου πώ, Λεβίδα
του π'ό ξεκόρφωτου άραμπά
ή π'ό λυτή είσαι βίδα.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 5 Ἰουνίου 1921

ΑΡΙΘ. 738 (ΦΥΛ.22)

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΞΗ

Χαρισμένη
στὸν ἀγαπημένο μου ποιητὴ καὶ φίλο
ΘΑΝΑΣΗ Γ. ΚΥΡΙΑΖΗ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΠΕΘΑΙΝΟΝΤΑΣ

1

Γιὰ νὰ πάρει τὴ μεγάλη αὐτὴ ἀπόφαση, τὴν τελειωτικὴν πιά, ὁ Θέμης Βαρνιάς, τὸ συλλογίστηκε καιρὸ καὶ καιρὸ, μῆνες ἀλάκερους, μπορεῖ καὶ χρόνια. Καὶ δὲν τὴν πῆρε ἀπτόμα, ὄχι. Ἐφτασε σιγὰ σιγὰ σ' αὐτὴ, πέρασε ἢ σκέψη του ἀπὸ δρόμους καὶ δρομάκια, περπάτησε ἀπάνω σ' ἀγκαλιές καὶ σὲ βουνὰ σκαρφάλωσε καὶ ποτάμια διάβηκε καὶ σιγὰ κι ἀπαλά, μὲ τὸν καιρὸ, τὸνεῖρό του πῆρε μάρφη, ντύθηκε σάρκα καὶ ἡ σκέψη του ἀποκρυσταλλώθηκε στὴ μεγάλη τὴν ἀπόφαση.

Ναί, ἔπρεπε νὰ γίνῃ αὐτό, εἴταν ἐπιταχτικό, ἀναπόφευγο, — ἔπρεπε ὁ Θέμης Βαρνιάς νὰ λείψει ἀπὸ τὴ ζωὴ, νὰ δειλιάσει τὸν τόπο, καὶ στὸ ἀδειανὸ πού θάφινε, νὰ μπαίνει ἓνας ἄλλος ἄνθρωπος, πῶ ἰσορροπημένος, πῶ μυαλωμένος, πῶ χρήσιμος.

Ἐίχε πατήσει τὰ σαρανταπέντε του, σὰν πῆρε τὴν ἀπόφαση, πού λέμε. Εἰκοσιπέντε ἀλάκερα χρόνια — γιὰτὴν εἰκοσι χρονῶνε εἴτανε σὰν μπῆκε ὀλόγιωμα στὴ ζωὴ, — πάλαινε κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια στέγη ἓναν ἄγριο ἀγῶνα, μὲ τὴ γυναίκα του, μὲ τὴν κόρη του, μ' ὄσους εἶχε συγγένεια, φίλα ἢ κι ἀπλῆ γνωριμιὰ, καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του ἀκόμα, γιὰ νὰ φέρῃ κάπια ἰσορροπία στὴ ζωὴ του, νὰ ἰσοζυγιάσουν οἱ στενοχώριες κ' οἱ πίκρες μὲ κάπια τῆς ψυχῆς ξεκούρασμα, μὲ κάπια λιγοστή, τωσηδὰ, εὐχαρίστηση, μὰ δὲν τὸ κατάφερε, μὰ δὲν κατάφερε τίποτα. Κ' ἔτσι, εἰκοσιπέντε ἀλάκερα χρόνια τὰσώτεψε, τὰφάνισε σὲ μιὰν ἔνοπλη εἰρήνη, δεινότερη ἀκόμα κι ἀπὸ τὸν πῶ ἄγριο πόλεμο.

Νὰν τὸν νιώσουν οἱ δικοὶ του καὶ οἱ γύρω του, καὶ νὰν τοὺς νιώσει. Νὰ, τί ζητοῦσε. Καὶ τὸ θαρροῦσε αὐτὸ πού ζητοῦσε, γιὰ μικρό, γιὰ εὐκόλο, γιὰ τιποτένιο, χωρὶς νὰ χαμπαρίζῃ πὼς αὐτὸ εἴταν τὸ πᾶν, πὼς ζητοῦσε νὰ λύσει τὸ μεγαλύτερο, τὸ ἄλυτο πρόβλημα τῆς Κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἡ γυναίκα του, ἡ Σανθίππη, πού τὴν πῆρε ἀπὸ ἀγάπη, μόλις πάτησε στὰ εἰκοσὶ του χρόνια, καὶ τὸ μοναχοπαῖδι του, ἡ Στέλλα, πού γεννήθηκε δυὸ χρό-

νια ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμο του, εἴντουσαν τὰ δυὸ πλάσματα πού τάγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ κάθε τι, καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του, πού τὰ λάτρευε, πού τὰ φρόντιζε, σὰ δυὸ ἕσπερες ἀπαραίτητες καὶ γιὰ τὴν ἀνάσα του ἀκόμα, τὰ δυὸ ψυχικά του πλεμόνια, καθὼς τὶς ἔλεγε, μὰ πού τὸν ποτίζανε τὰ πῶ πικρὰ, τὰ πῶ θανατερὰ φαρμάκια μὲ τὰ φερσίματά του, καὶ μὲ τὰ λόγια τους.

Μιὰ παραξήγηση ἀτύχημη, μιὰν ἄβυσσο κτάμαυρη, τὶς χώριζε ἀπ' αὐτόνε. Τοῦ τὰ παραξηγούσανε ὅλα, καὶ τὰ λόγια του, καὶ τὶς πράξεις του, καὶ αὐτὲς ἀκόμα τὶς καλοσύνες του καὶ τὶς ἀρετὲς του. Ἐτσι τὸν πῆρε στραβά κι ἀνάποδα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἢ Σανθίππη, καὶ σιγὰ σιγὰ μπόλασε μὲ τὸ ἴδιο μπόλι καὶ τὴν κόρη τους. Μάννα καὶ κόρη τὸν ἀγαπούσανε, τρέμανε μὴν τοὺς πᾶθει τίποτα, μὰ δὲν τοῦ δίνανε καὶ τόπο νὰ σταθεῖ, δὲν τὸν ἀφίνανε σὲ χλωρὸ κλαρὶ νὰ καθῆσει.

Ἡ Σανθίππη ἐννοοῦσε σ' ὅλα νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ γνώμη της, σ' ὅλα τὰ ζητήματα νὰκούγετα, ἀκόμα καὶ σὲ κείνα πού τ' ἀγνοοῦσε ὀλότελα, κ' ἔχοντας σύμμαχο καὶ τὴ Στέλλα, τοῦ ρηχνότανε κατακέφαλα, τοῦ ἀναποδογύριζε κάθε ἀντιλογία, καὶ τοῦ καταλάσπανε κάθε του ἐπιχείρημα, ὅσο δίκαιο κι ὅσο λογικὸ κι ἂν εἴτανε. Ψηλότερῃ του μιὰ πιδωμὴ περίπου, γιομάτη, δυνατῃ, σωστῃ ἀντρογυναίκα, ὅσο αὐτὸς εἴτανε γελικάτος, φιλάστενος, μαρμαζιάρης, τὸν καταδυναστεύε μὲ τὴ γκρίνια της, τὸν τρομοκρατοῦσε μὲ τὸν ἀκρότητο χείμαρρο τῆς ὀρητικῆς λαλιᾶς της, καὶ μιὰ κ' ἔπαιρνε κατήφορο, δὲν ἔβαζε παύλα, δὲν τὸν ἀφίανε νὰνὸλξει τὸ στόμα του, λέξη νὰ ξεστομίσει. Ἄν εὐρίσκε καιρὸ, ὁ ἔρμος, σὲ κανένα θῆξιμό της ἢ σὲ στιγμὴ πούδλεπε τὴν ἀνάγκη νὰ βρέξει μὲ μιὰ γουλιὰ νερὸ τὸ καταξεραμένο ἀπὸ τὴ φλυαρία κι ἀπὸ τὶς φωνὲς λαρύγγι της, — ἂν ἀποκοτοῦσε αὐτὴ τὴ στιγμὴ νὰρθῶσει μιὰ μοναχὰ λέξη :

« Μιὰ, χριστιανὴ μου... »

ἢ Σανθίππη τοῦκοδὲ ἀμέσως τὴ φόρα, φωνάζοντας ἀγριότερα :

— Πάψε πιά !.. Μᾶς πέθανε μὲ τὴ γκρίνια σου !
Σ' ἀκούσαμε... Πάψε !..

Καὶ ἔξακολουθοῦσε μὲ μιὰ ὀρμηὴ μεγαλύτερη τὸν ἑ-
ξάγαλμο.

Ὁ Βαρνάς ἔσκυβε τὸ κεφάλι του κι ἄκουγε. Μπο-
ρεῖ καὶ νὰ μὴν ἄκουγε καθόλου. Μπορεῖ νὰφινε τὸ
μυαλό του νὰ ταξιδεύει ἄλλού, μακριὰ ἀπὸ τὴ γαλή-
νια αὐτὴ στέγη, σὲ καμιὰ γλωρὴ πλαγιά βουνοῦ, καὶ
μπορεῖ τὰ λόγια τῆς Ξανθίππης νὰ χτυποῦσαν στ'
αὐτιά του πότε σὰν καταρράχτης ποῦχυνε τάρφισμέ-
να του τὰ νερὰ ἀπὸ κανένα βράχο, ψηλὸ, λίγο παρακτὴ
ἀπὸ τὸ ἠσκιερὸ τοπίο πού τὸν κἀδίξε ἢ φαντασία του
καὶ πότε σὰ νυχτερινὸ κρῶξιμο τοῦ γκιώνη.

Ἔτσι κι ἄλλως, ὁ Βαρνάς δὲ χαλνοῦσε τὴ Ἱαχαρέ-
νια του. Τὴν ἄφινε νὰ δέρνεται. Καὶ μοναχὰ σὰν τοῦ
παραγινότανε φόρτωμα, σὰν τὸ κακὸ παραφούσκωνε,
ἔπαιρνε τὴν ἥρωικὴ ἀπόφση καὶ τῆς πετοῦσε κατὰ-
μουτρα τὴ στερεότυπη βροσιὰ :

— Κυρὰ Σωκράταινα !.. Ὁχι, καμμένη κυρὰ Σω-
κράταινα !.. Δὲν κουράστηκες πιά ;... Δὲν τὸ κλεί-
νεις ;..

Σωκράταινα ;... Γιατὶ νὰν τὴ λέει Σωκράταινα ;
Μόλις τακουγε αὐτὸ ἢ Ξανθίππη, ἀμέσως τὸ σφαινοῦ-
σε τὸ στόμα τῆς κ' ἔπεφτε σὲ συλλογὴ. Γιατὶ, μαθὲς,
νὰν τὴ λέει Σωκράταινα ; Ποιὰ νᾶτανε αὐτὴ ἢ Σω-
κράταινα ; Ἴσως καμιὰ παραλυμένη, ἴσως καμιὰ τοῦ
δρόμου, καμιὰ φόνισσα — ποιὸς ξαίρει ! — κι ὁ ἄ-
διάντροπος, ὁ σουρτοῦκης, θρῖζει ἔτσι μιὰ γαικουρὰ
γυναίκα, μιὰ μάγνα, μιὰ δαχτυλοδειχτούμενη..

— Ποῦ θὰ μού πάει ; Θὰν τὴ μάθω καὶ θὰ τὴν ξε-
μαλλιάσω τὴν παλιοπατασοῦρα !

— Ξαίρεις, καλὲ μαμά, γιατί σὲ λέει Σωκράταινα
ὁ μπαμπάς ; τῆς εἶπε ἕνα μεσημέρι ἢ Στέλλα, ὅταν ὁ
Βαρνάς σπρώχθηκε μισοφαγωμένος ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ
τοῦδωσε δρόμο, γιατί οἱ φρονὲς τῆς Ξανθίππης εἶχανε
φτάσει στὸ κατακόρυφο.

— Ποῦ νὰ ξαίρω, παιδί μου ;

— Θὰ σὲ λέει Σωκράταιναὲ γιατί ἔχεις, φαίνεται,
τὸ ἴδιο τῶνομα μὲ τὴ γυναίκα τοῦ Σωκράτη, τοῦ φι-
λόσοφου, πού σὰν ἔβγαινε ἀπὸ τὸ σπίτι του, λένε, τὸ
ἄδειαζε κατακέφαλα τὴ λεκάνη μὲ τᾶπονιψίδια !..

— Καὶ ποιὸς τὰ εἶπε αὐτὰ ; ρωτοῦσε στοχαστικὰ ἢ
Ξανθίππη.

— Μὰ νά, ὁ Σωκράτης... οἱ μαθητὲς του... Δὲν
ξαίρω καλὰ καλὰ...

— Καὶ ἢ φτωχοῦλα ἢ Ξανθίππη δὲν εἶπε, δὲν ἔ-
γραψε τίποτα γιὰ τὴ ζωὴ πού περνοῦσε μὲ τὸν ἀχαί-
ρευτο τὸν ἄντρα τῆς;

— Ὁχι !

— Ἀμὴ βέβαια... Τὸ ξαίρω καὶ γώ !.. Ἄντρες
τὰ γράφανε καὶ, φυσικὰ, πήρανε τὸ μέρος του... Ἄν
ἔγραφε ὅμως κ' ἢ Σωκράταινα, ποιὸς ξαίρει τί μπα-
μπὲς του θάδραζε στὰ φῶρα καὶ τί θάσανα, πού θὰ
τραβοῦσε ἀπ' αὐτόνε, θὰ μᾶς ξεμυστηρεύτανε...

2

Ἄμα ἔβαζε τὸ κλειδί στὴν πόρτα τοῦ βιβλιοπωλείου
τοῦ ὁ Βαρνάς κ' ἔμπαινε μέσα, τὰ ἔρχοῦσε δια, ἔμ-
παιγε σ' ἄλλη, σὲ καινούρια ζωὴ, ἔμπαινε στὸν Πα-
ράδεισο. Τὸν καλημερίζανε ἀπὸ τὰ ράφια οἱ συντρό-
φοι του, τὰ βιβλία, κι ὁ μοναδικὸς του φίλος ὁ εἰς ο ν

κ' ἢ ε, καθὼς τὸν ἔλεγε, τὸν ὑποδεχότανε στὸ στενὸ
καὶ συμπαθητικὸ ἰδιώτερο γραφειάκι του, μὲ τὴ γλωσ-
σα κρεμασμένη ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα, χαζὰ καὶ καλό-
καρδα.

Ὁ «Μοναμῆς» εἶταν ἡ ἀδυναμία του. Εἶταν ἕνας
ἀνδρῶπιος ἀπὸ χερτόνι, ὀχτὼ δέκα πόντους ψηλός,
ὄχι περισσότερο, μὲ φαλακρὸ κεφάλι, μὲ μάτι μεγάλο,
γουρλωμένο, μυταράς, μὲ μιὰ ὀλοπόρφυρη διπλοεὶλιὰ
στὸ μύτο, σὰ διπλὸ κεράσι, μὲ τὸ κοτσανάκι του, μὲ
τὴ γλώσσα κρεμασμένη, μ' ἕνα ἱακεδάκι πράσινο, μὲ
πανταλονάκι γκριζο, σὲ στάση προσοχῆς, καὶ πού τὸ
κεφάλι του κινιότανε, κ' ἔτσι τοῦδινε ὅποια πῶσα ἤ-
θελες, πότε τοῦ τᾶνασῆκωνες καὶ τὸν ἔβαζες σ' ἔξα-
ση, πότε τοῦ τὸ ἴσωνες καὶ τοῦδινε τὴν ἔκφραση τῆς
χαζομάρας, καὶ πότε τοῦ τᾶγερνε κάτω, πρὸς τὸ στή-
θος, καὶ τὸν ἐβύδιζε ἔτσι σὲ σκέψη βαθιὰ ἢ σὲ τέ-
λεια ἀπογοήτση. Τὸ «Μοναμῆ» τοῦ τὸν εἶχε στείλει
μιὰ φιλενάδα του ἀπὸ τὸ Παρίσι κ' εἶτανε ρεκλάμα
τοῦ ραφτιάδικου Rick (Complets et Parbessus ville
et Sport Boulevard Poissonnière 29), καὶ τοῦ ἄ-
ρεσε πολὺ, παραπολύ, ἔκαρδιόστηκε στὰ γέλια αμα τὸν
προτόειδε, καὶ σιγὰ σιγὰ τὸν ἀγάπησε μὲ ὅλη του τὴν
καρδιά, τὸν προκήρυξε φίλο του μοναδικό.

— Καὶ πού θὰ θρεῖς καλύτερο φίλο ! συλλογιζό-
τανε. Τὸν ἐσῆνε ἐκεῖ, ἀντίκρισε σου, καὶ τοῦ δινεῖς
ὅποια πῶσα σου ἄρεσει, σύμφωνα μὲ τὰ κέφια σου!..
Δὲ σου ἀπαντᾶει καὶ δὲ σου φέρνει τὴν παραμικρότε-
ρη ἀντίσταση ὁ φτωχοῦλης σου ὁ Μοναμῆς...

Τὸ βιβλιοπωλεῖο του εἶταν ἕνα μαγαζάκι, ὄχι καὶ
πολὺ εὐρύχωρο, σὲ δρόμο κεντρικὸ, καὶ τὰ ράφια του,
πού ἔφταναν ὡς τὸ ταβάνι, εἰντουσαν φορτωμένα βι-
βλία διαλεχτὰ, ἕνα ἕνα, γιατί δὲν ἔμπαινε ὅτι βιβλία τὴ
χαινε μέσα στὸ μαγαζὶ του ὁ Βαρνάς, μὰ τὰ ψυλοκο-
σκίγιζε πρὶν τὰ μπαίνει, τᾶθελε νᾶξίζουνε, νᾶναι βι-
βλία χρήσιμα κι ἀπρέλιμα. Καὶ τὰ πονοῦσε σὰν παιδιὰ
του, τὰ πονοῦσε τὰ βιβλία του, καὶ λαχταροῦσε νᾶ
πέφτουνε πάντα σὲ χέρια καλὰ, σ' ἀνθρώπους πού νᾶν
τὰ νιώθουνε καὶ νᾶν τὰ ἐχτιμοῦνε, ὄχι σ' ἀνθρώπους
πού τ' ἀγόραζαν ἔτσι, γιὰ ν' ἀγοράσουνε ἕνα βιβλίο,
νὰ σκοτώσουνε τὴν ὄρα τους ἢ νὰ στραβομουτσουναί-
σουνε μὴ νιώθοντὰς το. Ὁχι τᾶγια τοῖς κνσι, σιγα-
μουμιούριζε ἄμα μυρίζοντανε τέτοιος ἀγοραστὲς, καὶ
φρόντιζε νὰ τοὺς κακοσυσταίνει τὸ βιβλίο, καταπλημ-
μυρισμένος ἀπὸ χαρὰ, ἄμα τὰ λόγια του πιάνανε καὶ
τὸ βιβλίο δὲν ἀγοραζότανε.

Ἄνθρωπος ἰδιόρρυθμος. Τύπος. Σὰν παντρεύτη-
κε, παιδί εἴκοσι χρονῶνε, μόλις τὸ μουστάκι του ἴδρω-
νε, εἶχε παραδόξια, ὁ πατέρας του τᾶφισε ἀρκετὰ,
πῆρε καὶ προικὰ καλοῦτοιχη ἀπὸ τὴ Ξανθίππη, καὶ τὸ
βιβλιοπωλεῖο τᾶνοιξε ἔτσι ἀπὸ μερακλίκι, γιὰ νὰ μὴν
κάθεται ἀργὸς καὶ γιὰ νὰ μπει σὲ μιὰ δουλιὰ τοῦ γού-
στου του, μὰ καὶ τὸ βιβλίο τᾶγαποῦσε, τοῦ εἶτανε
σύντροφος ἀχώριστος ἀπὸ τὰ μικράτα του ἀκόμα.
Ὅτι καλὸ βιβλίο ἔβγαινε στὴν Ἀθήνα, τᾶφερνε ἀμέ-
σως, ἔφερνε κι ἀπ' ὄξω βιβλία, ἀπὸ τὸ Παρίσι κι ἀπ'
ἄλλου, κ' ἢ πελατεία του, ἀπὸ νέους καὶ κορίτσια τὸ
περισσότερο, μὲρα μὲ τὴ μὲρα πλῆθαινε, ἀφοῦ κάθε
ταχτικὸς του πελάτης τὸ θεωροῦσε χρέος του νὰ γί-
νεταὶ καὶ μιὰ ζωντανὴ ρεκλάμα τοῦ μικροσκοπικοῦ
αὐτοῦ ετεμένους τῶν Μουσᾶνε, ὅπως οἱ ἴδιοι τᾶνομα-
τίσανε. Ἡ παραλιακὴ, ἢ ἑλληνημάγαπη αὐτὴ πόλη
τῆς Μακεδονίας, ἠμποροῦσε νὰν τὸ καυχήθει, ἀκόμα

και στα χρόνια του Τούρκου, πώς είχε ένα τέτιο διαλεχτό βιβλιοπωλείο, που την τιμούσε, που θα μπορούσε και την 'Αθήνα και κάθε μεγαλούπολη.

Αυτό δνευρενότανε χρόνια να καταφέρει ο Βαρνάς και το κατάφερε. Δέ λογάριζε αν κερδίσει πολλά ή λίγα, ή να αν ζημιώνεται ακόμα. "Ένα μοναχά λογάριζε, πώς να μην μπακαλέψει τη δουλιά του, πώς να καταστήσει σιγά σιγά το μαγαζί του τέτιο, ώστε να συμπληρώνει τη μόρφωση του παιδιού, δίνοντάς του ό,τι δέν του δίνει το σχολειό ή βγάζοντάς του τις στραβές και μουχλιασμένες ιδέες που του μπηξανε στο μυαλό και στην ψυχή του οι στενοκέφαλοι δασκάλοι του.

Γιὰ τούτο την πρώτη και την καλύτερη θέση στις δυο τσαμένιες βιτρίνες του και στο τραπέζι το μακρό της μέσης, την κρατούσανε πάντα τάνθρωπιστικά περιοδικά και βιβλία, που βγαίνανε στην 'Αθήνα, κι ο «Νουμάς», καθώς και άλλα δημοτικιστικά βιβλία, είντουσαν από τα πιο αγαπημένα του, που τα σύstavε μ' ένθουσιασμο στους νέους ιδίως πελάτες του, στους νεοφώτιστους, καθώς τους έλεγε, που τους φέρνανε άλλοι, παλιότεροι. Κάθε καινούριος πελάτης, νέος μάλιστα ή νέα, ποίμναινε στο μαγαζί του, είνταν και μιά νίκη του, γιατί πρέσβευε πώς ο άνθρωπος, όποιο έπύγγελμα κι αν κάνει, δέν πρέπει να κοιτάζει πώς να κερδίσει μοναχά, παρά και πώς να ώφελεί, πώς να συνεισφέρει στο καλό του σύνολου, της ολότητας.

Οι άλλοι, οι συνάδερφοί του — γιατί είντουσαν ακόμα τρία τέσσερα βιβλιοπωλεία στην πόλη — κάνανε περισσότερες δουλιές, είχανε μεγαλύτερη πελατεία, γιατί φέρνανε βιβλία του σωρού, εκείνα που γαργαλίζουν το γούστο του κοσμάκη, μα δέν τους ζήλευε, ούτε τους κατηγορούσε, αν κι αυτοί δέν άφριναν νάν τους ξεπύγει είνκαιρία που να μην τόν κοροϊδεύουν, και να μην τονε συστήσουνε για ζευζέκη στους πελάτες τους. Κ' οι δασκάλοι, που δέν πατούσανε ποτέ στο βιβλιοπωλείο του, το ίδιο κάνανε, πηγαίνοντας και μακρότερα από τους βιβλιοπώλες. Τονε λέγανε μαλλιάρó, μεταλοβίκο, αντίχριστο. Μα καρφι δέν του καιγότανε για όλ' αυτά. Χαμογελούσε. Και κοιτάζε τη δουλιά του. "Άς λένε. Μπακαλή να μην τόν πούνε μοναχά, βιβλιοκάτηλο, και να μην τόν κατηγορήσουνε πώς πουλάει για να πλουτίσει, πορνογραφήματα κι άλλα βλαβερά βιβλία. Τη συνειδησή του νάναπαύει, το κούτελό του νάχει καθαρό, τόν προορισμό του να εκπληρώνει. Νά, τί τόν ενιάζε. Τάλλα όλα άφροδ που σβήνεται.

Οι κακογλωσσίες όμως αυτές κ' οι κοροϊδίες φάνανε στ' αυτά της Ξανθίπτης και την άπελιζανε, την ξαγριώνανε. Μιά άφορμή της γκρίνας της κι αυτή.

— Ρεντίκολο μās έκανες, χριστιανέ μου, στον κάσμο με τις παλαβομάρες σου, τοίλεγε συχνά. Μούτρα δέν έχουμε να θυσώμε δξω ή κόρη μου και γώ... Θα μās πάρουνε σιγά σιγά με τα σαπιλόμανα...

— Και γιατί; ρωτούσε δειλά.

— Νά, για κείο που κάνεις πώς δέν καταλαβαίνεις!.. "Η νάλλάξει ή ζωή μας; σου τδειπα και σου το ξανάειπα, ή...

— Αυτό θέλω κ' έγώ...

— Αυτό θέλω κ' έγώ!... του συμπλήρωνε κορο-

δεφτικά στον ίδιο τόνο της φωνής του και το κακό έπαιρνε το συνηθισμένο τόν καθήφορο.

"Ένα μεσημέρι, στο τραπέζι, ήρθε ο λόγος για το βιβλιοπώλη τόν Καρεκλόπουλο, ποίκανε χρυσές δουλιές. Τα νεύρα της Ξανθίπτης είντουσαν όποσοδήποτε καλμαρισμένα, κ' έτσι ή κουβέντα προχωρούσε γαλήνια. "Ο Καρεκλόπουλος είχε άγοράσει ένα οικόπεδο μεγάλο, κείνες τις μέρες, σιμά στο σπίτι τους, και διαδόθηκε πώς λογάριζε να χτίσει σ' αυτό αποθήκες για τα βιβλία του κ' ένα μεγάλο μαγαζί για τυπογραφείο. Είχε μάλιστα παραγγελμένες στην Εύρώπη λινοτυπικές μηχανές και πιεστήριο.

— Και να συλλογιστεί κανείς, είντε κουνώντας θλιμμένα το κεφάλι της ή Ξανθίπτη, πώς άνοιξε το μαγαζί του δεκαπέντε άλλάερα χρόνια ύστερ' από σένα, και πώς τ' άνοιξε δόχως λεφτό... .

— 'Ικανός άνθρωπος!... σιγόειπε χαμογελώντας ο Βαρνάς.

— 'Ικανός, βέβαια, και κάτι παραπάνω...

— Ναι, ικανός και λίγο ανήθικος... Δέν πολυσκοτίζεται για το εδος που πουλάει... Σώνει να κερδίσει πολλούς παρόδες... Για όλα τάλλα άδικαφορεί... ως και για τα μέσα ακόμα... 'Το κέρδος τόν ένδιαφέρει μοναχά, το κέρδος, κι άς ταίξει τόν κόσμο με πνευματικά πίτουρα...

— Και κάνει πολν καλά,—σώνει είν που ταίξεις την πελατεία σου με πνευματικά κολοκύθια, παρατήρησε ή Ξανθίπτη. "Όσο για την ανήθικότητα, που λές... Γίνε και σύ, καημένη Θεμή, λίγο ανήθικος έπιτέλους!... Μās έφαγε, μās βούλιαξε ή ήθικότητά σου...

— Να γίνω ανήθικος; ρώτησε γελώντας. Μά τούτο είναι άδύνατο...

— Και γιατί είναι άδύνατο, πημικαλώ; Δέ μου το ξηγήεις γιατί είναι άδύνατο...

— Νά, γιατί γεννιέται κανείς ανήθικος, δέ γίνεται, όπως γεννιέται και ποιητής και ζωγράφος...

— Τα ξαίρω, τα ξαίρω! τόν αντίκοψε ή Ξανθίπτη. 'Εσύ, φταγέ μου, φαίνεται, κοιτάς γεννήθηκες και κοιτάς θα πεθάνεις!... 'Άλλ μονάχα σέ μās...

Και πρώτη φορά, κείνο το μεσημέρι, ή κουβέντα σταμάτησε σ' αυτές τις τρυφερότητες και δέν τέλειωσε με καυγά.

3

"Ο Βαρνάς είχε τη συνήθεια, από χρόνια, κάθε βιβλίο που πρωτόμαζε στο μαγαζί του, νάν το διαβάσει πρώτα αυτός, νάν του παίρνει την καρδενιά του, καθώς έλεγε, και ύστερα νάν το κυκλοφορεί. Το ιδιαίτερο γραφείο του είντανε στο βάθος του μαγαζιού. "Όχι γραφείο συστηματικό, ξεχωριστό. Νά, ένα χώρισμα, να πούνε, ξυλένιο, ψηλό ίσαμ' ένα μέτρο και κάτι, που τέλιωνε σέ τζάμμα θολά, χώριζε ένα μέρος του μαγαζιού, ίσαμε δυό μέτρα φαρδύ, και πίσω από το χώρισμα, το τραπέζι του Βαρνά, — ένα μακρόν τραπέζι καρυδένιο, ή καρέκλα του, και δεύτερη καρέκλα πλαί, για κανένα φίλο. Το τραπέζι πάνω είχε μιά θήκη, ξυλένια κι αυτή, με συρταράκια, που άκουμπούσε στο χώρισμα, και πίσω από την καρέκλα του, καθός και στα κλάγια, ράφια του βιβλιοπωλείου με δι-

βία. Μερικές θήκες μόνο του ραφιοῦ, πρὸς τ' ἀριστερά του, τίς χρησιμοποιούσε ἔτσι σὰ διβλιοθήκη του, τοποθετώντας ἐκεῖ τὰ δικά του τὰ βιβλία. Στὸ μεσιανὸ τζάμι τοῦ φράχτη του, κάτω κάτω, εἶχε ξύσει τὴν ἀσπρη μπογιά τοῦ τζαμιοῦ, κ' εἶχε ἀφίσει μιὰ στρογγυλὴ τρύπα ἴσα μ' ἓνα πορτοκάλι, στὸ καθαρὸ γυάλι, κι ἀπ' αὐτὴνε, ὅταν ἤθελε, σηκώνοντας τὰ μάτια ἀπὸ τὸ διάβασμα ἢ ἀπὸ τὸ γράψιμο, ἔβλεπε ποιοὶ μπλινεβγαίνουσε στὸ μαγαζί του. Τῆ γωνιά του αὐτὴ τὴν ἔλεγε «ἀμπρία» καὶ τὴν τρύπα «περισκόπιος». Πάνω, ψηλά ψηλά, στὴν κορυφὴ τοῦ φράχτη, εἶχε κερφωμένη μιὰ εἰκονούλα πού παρᾶστανε τὴν Ἑγγλέζα καλλιτέχνησα πού ματαγινότανε νὰ φτειάσει τοὺς μαρμαρένιους μπούστους τοῦ Λενίν, τοῦ Ζηνόβιεφ, καὶ τοῦ Τρόσκυ, καὶ πάνω στὴν ξυλένια θήκη πού εἶτανε στημένη στὸ τραπέζι του, εἶχε τίς φωτογραφίες τῆς Ξανθίπης καὶ τῆς Στέλλας, παρμένες σὲ καλὴ στιγμὴ, γιατί καὶ οἱ δὺν φωτοζόντουσαν ἀπὸ ἓνα ἀγγελικὸ χαμόγελο οὐράνιας καλωσύνης. Πιά: στὴ φωτογραφία τῆς γυναικίας του εἶτανε στημένος, ἀκκοιμπώνοντας τὴν καμπουριασμένη ράχη του σὲ συμπάτηνο στηρίγμα, ὁ περιφημὸς «Μοναχὸς».

Ὁ Βαρνάς πῆγαινε πρῶτ' πρῶτ' στὸ γραφεῖο του. Τὸ χειμῶνα στίς ἐφτάμιση. Τὸ καλοκαίρι ἀπὸ τίς ἔξη, ἔξημιση — κάποτε καὶ νοριότερα, ἄμα εἶχε νὰ διαβάσει κανένα καινούριο βιβλίο. Μιά, μιὰμιση ὥρα ἴστερ' ἀπ' αὐτόνε, ἐρχότανε ὁ ὑπάλληλός του, ὁ Θύμιος, ἓνα παλληκάρι ἐργατικὸ καὶ τίμιο, ἴσαμε εἰκοσιπέντε χρονῶνε, ὄρφανὸ ἀπὸ μάννα κι ἀπὸ πατέρα, πού εἶχε δέκα χρόνια κοντὰ του, μὲ καλὸ μιστὸ καὶ τώρα τελευταῖα καὶ μὲ μερικὸ ἀπὸ τὰ κέρδη. Ὁ Θύμιος φροντίζε γιὰ τὸ συγκόμμα τοῦ μαγαζιοῦ, περιποιότανε τοὺς μουστρεῆδες, δίνοντάς τους τὰ βιβλία πού τοῦ ζητούσανε, κρατοῦσε καὶ τὰ κατάστιχα τοῦ μαγαζιοῦ. Κ' ἔτσι ὁ Βαρνάς, ἀφίνοντας ὅλη τὴ δουλὰ τοῦ διβλιοπωλείου στὸ Θύμιο, εἶχε τὸν καιρὸ νὰ διαβάξει καὶ νὰ γράφει δῶ καὶ κεῖ, ὅπου ἔπρεπε νὰ γράψει, γιὰ νὰ φέρει κανένα διαλεχτὸ καινούριο βιβλίο.

Τὰ καινούρια βιβλία πούφεργε, τὰ διάβαζε, εἶταμε, μὰ καὶ τὰ κριτικίζουξε κόλας. Τὰ διάβαζε, κρατώντας τὸ μολυβδάκι του στὸ χέρι, καὶ σημειώνοντας στὸ περιθώριο τὰ μέρη πού τοῦ κάνανε ξεχωριστὴ ἐντύπωση. Ἢ ριχόνοντας στὸ χαρτὶ καμιά παρατήρηση πού τοῦ γεννιότανε ἰδιοσυγγιμὸς ἀπὸ τὸ διάβασμα. Ἔτσι, ὄχι μόνο μορφαίνοντανε ἀδιάκοπα καὶ πλούτιζε τίς γνώσεις του, μὰ κι ὅταν εἶτανε νὰ συστήσει κανένα καινούριο βιβλίο, ἤξευρε πῶς νὰ τὸ συστήσει καὶ τί νὰ πει γιὰ νὰ πείσει τὸν ἀγοραστὴ νὰν τὸ πάρει.

Στὸ «ἀμπρία» του δὲν ἔμενε ὅλη μέρα μονάχος. Ἡ δεῦτερον κοσέλλα, ἡ πλαγινὴ, συχνὰ βοισκότανε πιανιστίνη. Σὰ δὲν εἶχε δουλὰ κ' εἶχε κέφι γιὰ κουβέντα, κοίταζε ἀπὸ τὸ «περισκόπιος» του ὅσους μπαίνανε στὸ διβλιοπωλεῖο νὰ φωνάξουν ἢ νὰ κοιτάξουν τὰ καινούρια βιβλία, κ' ἐκράζε κείνον πού τοῦ γουστάρουζε περισσότερο.

Ταχτικώτερος πελάτης τῆς πλαγινῆς καρέκλας εἶταν ὁ Σουφρὴς ὁ δάσκαλος, — ἓνας πενητάρης, κοντοτίτσικος, μὲ τὴ φαλακρίτσα του, μὲ τὸ καλομαλιδωμένο πάντα ψαρὸ μουστακί του, μὲ τὴν ξεθωριασμένη ζακετίτσα του, μὲ τὸ σταχτὶ του πανταλονάκι, βλα φροντισμένα κι ὄλα μικρὰ, μινατούρες, καὶ με-

ναχὰ ὁ μύτος του μεγάλος, τόσο μεγάλος, πού ἔμοιαζε καταπληχτικὰ μὲ τὸ μύτο τοῦ «Μοναχῆ». Ὁ Σουφρὴς ἐρχότανε ταχτικὰ, σκεδὸν κάθε μέρα, στίς ἐντεκα ἐντεκάμιση, πούφεργε ἀπὸ τὸ σκολεῖο του, καὶ τραβοῦσε ὀλοῖσα στὸ «ἀμπρία» κ' ἔπιανε τὴν καρέκλα του. Ἄν ἔβρισκε τὸ Βαρνά σκυμμένο στὴ δουλὰ, μόλις πού τὸν καλημέριζε σιγανόφωνα, καὶ ῥηχνότανε ἀμέσως στὸ διάβασμα, παίρνοντας ἓνα βιβλίο, ὁποιοδήποτε, ἀπὸ τὰ ράφια. Ἄν πάλι τὸν εὗρισκε ἀνεργο καὶ μὲ ὄρεξη γιὰ κουβέντα, φάουρουσε μαζί του μισή, μιὰ ὥρα, ὅσο πούφεργε τὸ μεσημέρι γιὰ φαί, συνοδευόντας τονε ἴσαμε τὴν πόρτα του.

Ἐνα πρῶτ' ὁ Σουφρὴς ἤθελε νοριότερα πολὺ στὸ διβλιοπωλεῖο, στίς δέκα περίτε. Ὁ Βαρνάς, στὸ «ἀμπρία» του πάντα, μ' ἓνα ἀνοικτὸ βιβλίο στὸ τραπέζι του, κάπνιζε, μὲ τὸ κεφάλι του στηριγμένο στὸ ζερβὶ του τὸ χέρι, βυθισμένος σὲ συλλογὴ.

Ἡ Ξανθίππη, πούχε ξεπνήσει νοριότερα κείνο τὸ πρῶτ', τοῦχε κάνει σκηνές, τοῦχε δηλ. ἀδειάσει τίποτα νημάδια τῆς γλώσσας της κατακέφαλα, κ' ἔτσι τοῦχε νεκρώσει κάθε ὄρεξη γιὰ δουλὰ.

— Κάτι νορὶς σήμερα; τοῦ εἶπε ἄνερα, ἀπαντώντας στὴν καλημέρα του.

— Μπελάδες... Μπελάδες! Μοῦ ἀναθέσανε νὰ ἐκφωνήσω μεθαύριο, στίς εἰκοσι πέντε τοῦ Μάρτη, στὴν ἐκκλησιά, τὸν πανηγυρικὸ...

— Ἐσὺ πιά ἀπὸ τέτω... Τοὺς ἔχεις πάρει τὸν δέρα! παρατήρησε μ' ἄλαφριά εἰρωνία ὁ Βαρνάς.

— Ναι, δὲ σοῦ λέω, μὰ τούτη τὴ φορὰ... Ξαίρεις... τὸ πρῶμα δὲν εἶναι τόσο εὐκόλο... Πρέπει νὰ συσχετίσω τὴν ἐθνικὴ γιορτὴ μὲ τὴν καινούρια, ἐπιστροφίτη... νὰ ἐνθουσιάσω τὸν κόσμο, νὰν τονε φρονιμάτισω, μὰ τονε φανατίσω...

— Καὶ νὰν τονε στέλεις στὸ μακελεῖο! συμπλήρωσε ὁ Βαρνάς.

— Φυσικά! ὄλοι πρέπει νὰ πολεμήσουνε... Ὁ προαιώνιος ἐχθρός...

— Ὅλοι νὰ πολεμήσουν... Σῶνε μοναχὰ ἐσὺ καὶ γὼ νὰ μὴν πολεμήσουμε...

— Ἐμᾶς, βλέπεις, μᾶς πῆρε τὸ ὄριο τῆς ἡλικίας...

— Καὶ γιὰ τοῦτο θέλουμε τὸν πόλεμο... Δὲν εἶναι ἔτσι: Ἔλα, δάσκαλε, μὴν κομπιάξεις! Τὴν ἀλήθειαν τὴν ἀλήθειαν!...

— Μὰ ἡ πατριδα;...

— Ἐχεις δίκιο!... Εἶναι ἡ πατριδα στὴ μέση... Τὴν ἔχασα... Ἄν καὶ μ' ἔχει πάρει τὸ ὄριο τῆς ἡλικίας, καθὼς πολὺ σαφὰ εἶπα, τὴν ἔχασα...

Ὅσο πῆγαινε κι ἄναθε ὁ Βαρνάς. Τὸ ἐγκατίο, ὁ Σουφρὴς τοῦ ἀπαντοῦσε ἡρεμα, λιγύλογα, κ' ἓνα ἴσως μισοσαρκαστικὰ, ἔτσι σὰ νὰ τὸν ταλίνουζε γιὰ τίς ἰδέες του.

— Λιγωέροιν οἱ γνώμες μὰς, βλέπεις! τοῦ εἶπε.

— Ἐμὸ ἔπρεπε νῆτοιμε κ' οἱ δὺν τὴν ἴδια γνώμη...

— Κεῖ βέβαια, ἔπρεπε, μὰ νὰ, πού ἐσὺ δὲν ἔχεις τὴ γνώμη πούχει ὄλος ὁ κόσμος...

— Ὅλος ὁ κόσμος; Καὶ εἶσαι βέβαιος πῶς ὄλος ὁ κόσμος ἔχει τὴ γνώμη σου; Πῶς ὄλος ὁ κόσμος θέλει τὸν πόλεμο;... Ἐγινε κανένα τέτοιο δημοψήφισμα γιὰ νᾶσαι βέβαιος;

— Δημοψήφισμα; Μὴ χειρότερα!...

— Ναι, ναι, δημοψήφισμα!... Κ' ἔτσι, ἔπρεπε νὰ

γίνεται, έτσι θα γίνεται μία μέρα... Να γίνεται δημοψήφισμα!... Να ψηφίζουν, όχι εγώ και σύ, όχι οι τραπεζίτες και οι μεγαλοπακαλήδες, πουχουνε ουφέρο να γίνεται πόλεμος για να ξυβάνουν τις περιουσίες τους, όχι κείνοι που καταφέρνουν με χίλια μέσα, ταπεινά τις περισσότερες φορές κι ανήθικα, να παίρνουν αναστολή και να ξεγλυτώνουν το στρατιωκό, μα να ψηφίζουν όσοι είναι υποχρεωμένοι να πάνε στον πόλεμο, τα παιδιά μας, τ'αδέρφια μας, που σπρώχνονται αδέλα, σά σφαχτάρια, στο μακελειό!... Ναι, δάσκαλε, δημοψήφισμα... "Αν οι περισσότεροι θέλουν τον πόλεμο, να γίνει... "Αν όχι όμως...

— Την απάντηση σ' δλ' αυτά, θα σου τη δώσω μεθαύριο, στις είκοσι πέντε του Μάρτη, στην έκκλησή... Τοίτο μοναχά σου λέω σήμερα: "Όταν η πατρίδα κιντυνεύει, κι όταν οι προαιώνιοι έχτροί...

— Πάψε πιά, πάψε... ξεφώνισε ο Βαρνάς. "Ασε

τά μαγαζιάκια αυτά επιχειρήματα, τα χλιοτριμμένα από την πολλή χρήση!... Την πατρίδα την αναφέρνουν μοναχά όσοι την έμπορεύονται, κι ο προαιώνιος έχτρος, μάθε το από μένα, δε βρίσκεται δξω από τα Κρατικά σύνορα, μα έδωθε από τα σύνορα, στην πόλη μας, στην αυλή μας, στο σπίτι μας...

Τα στερνά τα λόγια τα είπε δυνατά, θυμωμένα, σκεδόν άγριεμένα. "Ο Σουφρής, κουνώντας το κεφάλι του ταλανιστικά, σηκώθηκε να φύγει. "Από το διηλισπωλείο μέσα ακούστηκε ένα «μπροάδο» σιγανόφωνο, κ' ένα άπαλό άπαλό χειροκρότημα, από χέρια κορτοίστικα.

— Με ταλανίζεις εσύ, είπε ο Βαρνάς άνακουφιστικά, κοιτάζοντας από το «περιοικόπιό» του, μα μ' έπιδομαμάζει το Αύριο!...

(Άκολουθεί)

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΙ ΑΠΑΝΤΗΣΑ.....

"Ένα κορίτσι απάντησα σ'ης γής τα μονοπάτια,
Ένα κορίτσι άγνώριστο κι άπλό,
της παλιάς αγάπης μου που είχε τα μάτια,
της αγάπης μου ήμα κήρια και τη δυή.

"Ωρες κάθομαι στην ίδια θέση,
και κοιτώ τα μάτια της και τα δυό,
μια σταγόνα εκεί έχει πέσει
απ' του περασμένου τόν καιρό.

Το κορίτσι ξαρνικά μου τα δίνει
τα δυό χέρια της τα παιδικά,
που είχαν σά λουλούδια, σαν και οι κρίνοι,
τα μικρά τα χέρια τα λευκά.

"Α! δε θέλω να μυρίσω
τάνθη αυτά τα ξωτικά,
α! δε θέλω να φιλήσω
τα δυό χέρια σου τα λευκά. —

Το κορίτσι πίσω τότε μου τα παίρνει
τ' ανθισμένα χέρια της τα δυό,
κι όπως για να δώσει τότε γέρνει
το μικρό της στόμα το λαχταριστό,

— "Α! δε θέλω να φιλήσω
το κλειστό σου στόμα το πολύ άκριδό,
δός μου το φέγγος μόνο ν' αντικρύσω,
μόνο, από τα μάτια σου τα δυό!

Γενεύη.

Η ΠΕΓΓΗ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΙΑ

Κ' ήρθα στην άκρη εκεί του ποταμού,
που τη μεγάλη χώρα την περνούσε,
και μέσ' από τα δέντρα του δρυμού
στη μακρυνή τη θάλασσα κυλούσε.

Σ' αυτούς τους όχτους του μεγάλου ποταμού,
που σαν πετράδι ήτανε πράσινο, που φέγγει,
μια μικροσώματη γυναίκα απάντησα:
κ' ήταν η Πέγγη!

Πέγγη, λουλούδια εδωδίαζαν στην άκροποταμιά,
Πέγγη, τα χόρτα μύριζαν πικρά,
και του βραδιού ήταν σαν άξήγητη
ή τόση χάρη,
Πέγγη, τα χείλη σου ήταν πιο πικρά
κι απ' το χορτάρι.

Πέγγη, ψηλά στον ουρανό τον άρκτικό
άχτιδοδίαγε ένα άστέρι μακρινό,
σου άνέμου εκεί τα μέρη,

Πέγγη, τα μάτια σου θα σέβην τα δυό,
καθώς το άστέρι.

Μα τα σπιτάκια των ανθρώπων στους γιαιούς
χτισμένα στέκονταν σαν από μόνα,
μα τα σπιτάκια των ανθρώπων στους γιαιούς
την ίδια είχαν της φύσης την εικόνα.

Σ' ένα σπιτάκι τέτοιο, από δασών
κορμούς που ήταν πλεγμένο,
στη μυρισμένη τότε τη βραδιά,
"Ω Πέγγη, κάλεσες τον ξένο.

Κ' έτσι ένα βράδι μοναχός,
την πλάση εκεί
την ξένη, τη μακρινή,
την ήρα

καθώς σ' ένα ποτήρι μαγικό
που δεν μπορεί να σπάσει.

Μά, ω Πέγγη στο ποτήρι αυτό
ήπια τα χείλη και τα μάτια σου τα δυό,
που ήταν σαν κάτι πιο άκριδό στην ξωτική την
(πλάση).

Montreal.

ΜΙΚΡΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Λάμψη από φώς σέ μεσημέρι φθινοπωρινό,
γύρω στη φύση μιὰ γιορτή πολὺ μεγάλη,
μ' ἀρέσουν όταν στὸν ἀδόλωτο οὐρανὸ
σ' ἓνα ξανθὸ δυὸ μάτια φέγγουνε κεφάλι.

Κ' ἐνῶ τὸ χόρτο εἶταν στὴ γῆ τόσο πολὺ χλωρό,
τὰ ξερά φύλλα ὁ ἀνεμὸς τότῃ κινήσει,
κ' ἐκεῖ πὸν τὸ φθινόπωρο πέδαινε γύρω ἄργό,
καινούργια εἶπα μὴν ἀνοιξὴ πῶς εἶχε ἀνήσει.

Κ' ἐνῶ οἱ γυναῖκες διάβαιναν εἶχαν στὸν τόπο ἐδῶ
τὴ χάρη τοῦ ἀγαριοῦ, κ' ἐνῶ εἶτανε τὰ πλάτια
πολὺ γαλάζια τ' οὐρανοῦ στὸ χῶμα αὐτὸ
ἀπὸ τὸ ἴδιο εἶταν τὸ χρῶμα καὶ τὰ μάτια.

Λάμψη ἀπὸ φῶς σέ μεσημέρι φθινοπωρινό,
γύρω στη φύση μιὰ γιορτή πολὺ μεγάλη,
μ' ἀρέσουν όταν στὸν ἀδόλωτο οὐρανὸ
σ' ἓνα ξανθὸ δυὸ μάτια φέγγουνε κεφάλι.

Montreal.

MABEL

Καὶ στῆς Μαϊμπελ τὰ μαλλιά τὰ ξανθὰ
φέγγει ἀπάνω τους θλιμμένη κάποια δύση,
στὰ μαλλιά πὸν θυμίζουνε χρυσὰ
τὴ χυνοπωριάτικη τὴ φύση.

Τότῃ οἱ πόθοι μου γιὰ σέταν οἱ στεροὶ στεροὶ
σὰν τὰ φύλλα τοῦ χυνόπωρου πὸν μ' ἀρέσουν,
χτυπημένοι ἀπὸ χαλάζι, ἀπὸ βροχή,
θὰ μουσκέψουνε γλυκὰ καὶ θὰ πέσουν ;

ᾠ ! τῆς Μαϊμπελ τὰ χλωμὰ μαλλιά...
Σάμπως λυπημένη κάποια δύση...
Τὰ μαλλιά σου, Μαϊμπελ, τὰγαπῶ πῶς τρελά
κι ἀπὸ τοῦ χυνόπωρου τὴ φύση !

Καὶ στῆς Μαϊμπελ τὸ βλέμμα τὸ ὑγρὸ,
σὲ στεφάνι σταχτογάλανο ἀπλωμένο,
καὶ στῆς Μαϊμπελ τὴ ματιὰ πὸν ἀγαπῶ
σὰν τὸν οὐρανὸ τὸ βουρκομένο,

κάτι τρεμοπαίζει καὶ χαράζει ἐκεῖ, καθὼς
τοῦ παραμυθιοῦ τὸ ἀνεύρετο πετράδι...
ᾠ ! τὸ ἀνθρώπινο τὸ καλὸ τὸ φῶς
στὸ σκοτεινιασμένο μέσα θράδι.

Τότῃ οἱ πόθοι μου κι αὐτοὶ θὰ μαραθοῦν
κι ὄλοι σὰν τὰ φύλλα ἄργα θὰ πέσουν,
κι ἀπ' τὰ μάτια τότῃ θὰ χυθοῦν
δυὸ σταγόνες, ἀπ' τὰ μάτια πὸν μ' ἀρέσουν ;

Zulbec.

ΛΕΑΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΚΑΛΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΣΣΑ

Γώρα βαριά ποῦμ' ἄρρωστος τὸ νιώθω τί ἀξίζεις,
συντρόφισσα καλή,
μ' ἓνα γλυκὸ χαμόγελο γιὰ ὅλα νὰ φροντίζεις,
κι ἀκόμα γιὰ φιλί.

Κοντὰ σου οἱ πόνοι χάνονται κ' οἱ πίκρες λησιμονιών.
ἢ ἀγάπ' εἶναι ζωή, (ται
χαρὰ στους πὸν συντρόφεψαν, χαρὰ στους π' ἀγαπιών-
ῶς τὴ στερνὴ πνοή. (ται

Μὰ ἐγώεμαι μόνος κ' ἔρημος στοῦ πόνου τὸ κρεβάτι
κι ἀδιάκοπα βογγῶ...
κι οὔτε γλυκὸ χαμόγελο κι οὔτε συμπόνιας μάτι,
τριγύρω μου γροικῶ.

Κι ὁ πόνος γίνεται διπλὸς κ' ἡ πίκρα περισσεύει
στὴν τόσην ἔρημιά...
Κλάψτε τον, φίλοι, κλάψτε τον κείνον πὸν δὲ χαδεύει
ἀγάπη ἐδῶ καμὰ !

Ο ΓΛΑΡΟΣ

Γλάρε, πὸν μὲς στὰ πέλαγα τρενέψαν τὰ φτερά σου,
μ' ἓναν καμηὸ τρανό,
ὡς εἶταν τρόπος νὰ χαρῶ μὲ τὴν τρελὴν χαρὰ σου,
πέλαγα κι οὐρανὸ.

Κι όταν μαριάζ' ἢ θάλασσα καὶ σπᾶει λευκὸ τὸ κῆμα,
ποὺλὶ θαλασσινὸ.
ἔσὺ ξαπλώνεις τὰ φτερά στῆς ἄβυσσος τὸ μνήμα,
καὶ πῶς στὸν οὐρανὸ !

ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ & ΚΡΙΝΟΣ

Μιὰ πεταλούδα φίλησε κάποιο χιονάτο κρῖνο.
καὶ μίλησεν αὐτός,
— Ἐλα, ψυχὴ μου, ρούφηξε τὸ μῦρο μου, σ' ἀπίνω,
ὀλόρθος, ἀνοιχτός.

Κι ἄς μαραθοῦν τὰ φύλλα μου κι ἄς πέσουνε στὸ χῶμα
φτάνει νὰ ζεῖς ἐσὺ,
γιὰ τὴν τρανὴν ἀγάπη μου, γιὰ σέν' ἄς γίνω πτώμα,
ψυχούλα μου χερσὴ !

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
Εκδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & Σίαν Σοφοκλέους 3, ΚΟΡΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα	δρ. 25	τό χρόνο.
	> 13	τό εξάμηνο.
	> 7	τό τρίμηνο.
Γιά την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	τό χρόνο
	£ 0,10	τό εξάμηνο
Γιά την Αμερική	\$ 5	τό χρόνο
	\$ 3	τό εξάμηνο

Και γιά τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η ΠΕΡΙΒΟΗΤΗ «έκθεσις τῆς ἐπιτροπείας», πού μέ ἀλαφρή καρδιά βάλθηκε νά ἐξαφανίσει μέ μιὰ ρυλλάδα καί μέ χιλοειπωμένα ἐπιχειρήματα τὸ δημοτικισμό, εἶναι θέβια ἐνα ἱστορικό μνημεῖο δικολαβείας στρεψοδικίας, στενοκαρδίας, ὀπισθοδρομιῶν, παλαιοντολογισμοῦ, καὶ σὰν τέτοια, ἔχει τὴ θέση τῆς σὲ κανένα ράφι τοῦ παλαιοντολογικοῦ μουσείου. Ὅχι πιά ἡ ἐπιστήμη, μὰ αὐτὴ ἡ καλὴ πίστη καὶ ἡ στοιχειώδης λογικὴ κλωστοπατιοῦνται ἀνελεήμονα ἀπὸ τὰ ἀξέλενα μέλη τῆς «ἐπιτροπείας» πού διωρίσθηκε — Ὑψιστε Θεέ — γιά νά νομοθετήσῃ τὴ γλῶσσα μας! Διαμαρτυρηθήκαμε κι ἄλλη φορά, διαμαρτυρούμεθα καὶ τώρα γιά τὴ βάρβαρη ἐπέμβαση τῶν δασκάλων, σὸ ζήτημα τῆς γλώσσας. Ὅχι, χίλιες φορές ὄχι. Δασκάλοι καὶ δασκαλάκια καὶ δασκαλίζοντες κοινωνιολόγοι καὶ γλωσσολόγοι, ὄχι, δὲν εἴσατε σεῖς οἱ ἀρμόδιοι νά μᾶς μιλήσετε γιά τὴ γλῶσσα. Ἀρμόδιοι εἶναι μόνο οἱ λογοτέχνες. Βάλτε τῆ, τέλος πάντων, αὐτὴ τὴν ἀλήθεια μέσα σὸ μυαλοῦδάκι σας, ὅσο μικρὸ κι ἂν εἶναι. Ὅσο ἀξίζει ἡ γνώμη καὶ τοῦ τελευταίου λογοτέχνη, δὲν ἀξίζει ἡ σοφία ὀλονῶνε σας. Ἐσεῖς γραμματάκια μορεῖ νά μάθατε, ἀπὸ τέχνη ὅμως δὲ σκαμπάζετε. Κ' ἡ γλῶσσα, δασκαλάκια μου καὶ δασκαλίζοντες σοφοί, χρειάζεται ἀνθρώπους πού νά νιώθουνε πρῶτα πρῶτα ἀπὸ τέχνη. Μπορεῖτε νά μαζεύσετε καὶ νά συζητήτε γιά νά σκοτώνετε τὸν καιρὸ σας ἢ νά περάσετε γιά σοφοί. Ἐμεῖς σᾶς βλέπουμε καὶ γελοῦμε. Ἀνθρώποι πού δὲν εἶναι ἀξιοὶ νά γράψουνε δέκα γραμμούλες δίχως νά δώσουνε δέκα κλωστοῖς σὸ συντακτικὸ καὶ στὴ λογικὴ, — βλέπε καὶ βαρβαροπαζαρο τοῦ «Νουμά», χρόνια τώρα — κἀθύνονται καὶ μιλῶνε καὶ γράφουνε καὶ θεωροῦντε γιά πράμα πού δὲν τὸ κατέχουνε. Πιὸ πολλὰ δικαιώματα μορεῖ νά ἔχουνε οἱ λαϊκοὶ σύλλογοι καὶ οἱ φράλαγγες σὰ στέλνουνε ὑπομνήματα ἢ σὰ φοβερίζουνε τοὺς ἀνθρώπους σὰ καφενεῖα. Αὐτοὶ καλά κακὰ ἀντιπροσωπεύουνε τὸ λαὸ πού δημιουργεῖ τὴ γλῶσσα καὶ μορεῖ νά ἔχει καὶ γλῶσση αὐτοῦ. Ἐμὲν δὲν τὸν σαρώνουνε οἱ ἀνοήτοις

οἱ διάφοροι πολιτικοὶ σαλτιμαγάκοι. Ἐσεῖς τί ἀντιπροσωπεύετε;

ΠΡΕΠΕΙ νά εἶμαστε ὅμως καὶ δίκαιοι. Μὲ τὸ νά ἀτιμάζει τὴ σύγχρονὴ ἑλληνικὴ διανόηση μέ τὴν ὀπισθοδρομικότητά της καὶ τὸ στρεψοδικισμό της ἢ «ἐπιτροπεία» γιά τὴ γλῶσσα, δὲ σημαίνει πᾶς ὅλες οἱ παρατήρησές της γιά τὰ ἀναγνωστικά τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου τῆς τελευταίας τριετίας εἶναι γιά πέταμα. Ὑπάρχουνε μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἐκθεση καὶ πολλές σωστὲς παρατήρησες γιά τὰ βιβλία αὐτά, πού πρῶτοι εἰμεῖς, ὅταν οἱ ἐπιστρατεμένοι μπράβοι καὶ κλακέρηδες τὰ χειροκροτούσανε, βγήκαμε καὶ τὰ χτυπήσαμε. Ὑπάρχουνε ἀντιπαιδαγωγικότητες, ὑπάρχουνε παραλογισμοὶ, ὑπάρχει, τὸ σπουδαιότερο, ἡ ἀσημαντολογία καὶ ὁ δημοσιογραφισμὸς μέσα στὶς ὁμορφοτυπωμένες σελίδες τους. Μὰ εἶναι, γιά τὸ Θεό, ἔνοχη γιά ὅλα αὐτά ἡ Δημοτικὴ μας γλῶσσα; Ἄν ἐπικράτησε κοπὰ τὴ σύνταξη τῶν βιβλίων αὐτῶν τὸ πνεῦμα τῆς δημοσιογραφίας καὶ τοῦ στενοῦ δασκαλισμοῦ, φταίει γι' αὐτὸ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα; Τότε γιατί δὲ φορτώνετε καὶ στὴ ράχη τῆς καθαρειούσας ὅλη τὴ σειρά τῶν βιβλίων αὐτῶν, πού τὰ βλέπετε νά περνῶνε σὲ κάθε φύλλο ἀπὸ τὴ στήλη τοῦ βαρβαροπαζαρο τοῦ «Νουμά»; Ὅταν παραμεριστήκανε ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ λογοτέχνες, πού ἀγαποῦνε τὴ δημοτικὴ καὶ ξαίρουνε νά τὴν γράφουνε μέ μέθοδο καὶ μέ καλλιαισθησία, ὅταν περιφρονήθηκε ὅλη ἡ σύγχρονὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή γιά νά μοῦνε στὴν πρώτη γραμμὴ οἱ χρονογράφοι ἢ οἱ φιλολογοῦντες ἔμποροι τοῦ βιβλίου πού εἶναι ἀξιοὶ γιά μιὰ νιχτιὰ νά σοῦ σκαρώσουνε, δι, τὸ βιβλίο τοῦ παραγγέλεις, τί θέλατε νά ποσκύνει ὑστερὶς ἀπ' ὅλα αὐτά: Τί ἄλλο παρὰ τὰ βιβλία αὐτά πού δίνουνε τώρα εἰκόλα ἕπλα στοὺς καθαρειουσιάνους γιά νά μᾶς χτυπᾶνε καὶ νά δυσφημοῦνε τὸν ἀγόνα μας. Γιατὶ καὶ ὅπου σπάνια δοκίμαζε νά φυτρώσει καὶ κανένα λουλουδάκι, ἔπερτε ἀμέσως ἀπάνω του ἡ δασκαλικὴ σοφ'α πού εἶχε τὴν ἀνώτερη ἐπιποτεία καὶ τὸ μάρμανε μέ τὴ βαρὶα πνοή της. Γιατὶ ὅλα αὐτά τὰ βιβλία εἶναι γεννήματα τοῦ φόβου, τοῦ ὑπολογισμοῦ, τῆς σκοπιμότητος, τῆς πολιτικῆς πού ζητοῦσε νά ρήξει στάχτη στὰ μάτια τοῦ κόσμου. Κ' ἔτσι δὲν ἀντέχουνε στὰ χτυπήματα, ὅπως ὅλα τὰ προσόντα τῆς ψευτιάς καὶ τῆς ἀναιλικρίνειας.

ΣΤΗ Χιὸ θὰ βγεῖ τὸν ἐρχόμενο μῆνα μιὰ μηνιατικὴ λογοτεχνικὴ ἐκδοσὴ μέ τὸν τίτλο «Θυμὴλη». Ξαίρουμε τὰ καλὰ παιδιὰ πού θὰν τὴ βγάλουνε, ἔχουμε τόση πεποίθησι σὸ γούστο τους, στὴ μόρφωσή τους, σὸ δημοτικισμό τους, ὀκόμα καὶ στὴ συγχρονισμένη, γιά τὰ λογῆς μεγάλα κοινωνικὰ ζητήματα, ἰδεολογία τους, ὅστε μοροῦμε ἀδίσταχτα νά προφητέψουμε πᾶς τὸ Χιὸτικὸ περιοδικὸ θάρθει ὄχι γιά νά προστέσει μιὰν ἀνάφελη ἢ αὐτὸ μονάδα στὰ τόσα ἄλλα πού βγαίνουνε, μὰ γιά νά μᾶς δώσει κάτι καινούργιο, κάτι πού ἀληθινὰ θάξίζει νὰν τὸ προσέξουμε. Ἐνα μοναχὰ θὰ συστήσουμε πατρικὰ στὰ καλὰ πνευματικὰ παιδιὰ μας, σὰ γεροντότεροι: Πρὶν τὸ νεῖρό τους σαρκοθεῖ, νὰν τὸ σκεφτοῦνε πολύ, νὰν τὸ μελετήσουνε, νὰν τὸ σιγουράρουνε ἀν' ἀέχουν τίς ἐπιποτεῖες, νὰν κρατήσουν τὸ περιοδικὸ τους, εἶναι

τουλάχιστο χρόνο, στη ζωή. Στο δέξυ σημείο που ξαναπαίχεται ο αγώνας μας, περιοδικά δημοτικιστικά που να φυλλορροούνε σαν τὰ ρόδα ἴστερ' ἀπὸ δυὸ τρία φύλλα, βιάφτουνε σημαντικά τὸν ἀγώνα ἀντὶ νὰ τὸν ἀφελλήσουνε. Ἐλπίζουμε πὼς ἡ «Θυμέλη», ἀφοῦ θὰ βγει ἀπὸ Χιώτες, πούναι ἄνθρωποι θετικά, θάχει μακροδιότητα — καὶ τῆς τὴν εὐχόμαστε ὀλόψυχα.

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

12

Τὸ Ἄγγριν, ὅπου ἐφτασα πολὺ νερὶ, τὸ ἀπόγιομα, δὲν παρουσιάζει — ὅσο μπόρεσα νὰ κρίνω ἀπὸ τὴ σύντομή μου διαμονή τώρα καὶ κατὰ τὸ γυρισμὸ — τίποτα τὸ ἀξιοπεριέργο ἔξὸν τὴν ἐμπορικὴ του κίνηση ἔνεκα τὰ κερνὰ. Παράλογο πού δὲν ὀρίστηκε πρωτέβουσα τοῦ νομεῦ ἀφοῦ ἔχει τόσο γνήσια ζωὴ, ἐνὸ τοῦ Μεσολογγίου δὲν εἶναι παρὰ τεχνητὴ, ἀποτελεσματῆς συγκεντρωμένης ὑπαλληλίας. Χάρης στὴς γύρω του γαῖες τὶς πολὺ γόνιμες, πάντα τὸ Ἄγγριν εἶτανε συμπεριανὸ σημαντικότερο κέντρο, μὰ τὸ Μεσολόγγι προτιμήθηκε ἀπὸ ἱστορικούς λόγους, ἀπαράλλαχτα ὅπως ὡς ἐπαρχιακὸ κέντρο καὶ ἡ Μεγαλόπολη ἀντὶς τὸ Λιοντάρι.

Γιατὶ ὁ σκολαστικισμὸς, υἱοθετημένος ἐπίσημα ἀπὸ τὸ κράτος, περιορισμοὺς δὲ γνωρίζει. Ἡ ζωὴ καὶ οἱ ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς δὲν τότε συγκινοῦνε μῆτε τὶς σπουδάζει, ὅτι ἔχει σημασία στὰ μάτια του εἶναι τὰ ἱστορικά καὶ τὸ πὼς μὴ ὦρα ἀρχύτερα νὰ σφαντάξουμε καρδαλοστόλιστοι μὲ φῶρεμα κλασικοῦ Ἀρλεκίνου. Ὅταν πρωτοπαῖγε στὴ Μακεδονία ἡ ἑλληνικὴ διοίκησι, θάλλεγες εἶγε ζωτικώτατα ζητήματα ἐκεῖ νὰ φροντίσει καὶ καιρὸς δὲν περισσεύει γιὰ παιδιαρροσύνης, ὅσῳ ἀπὸ τὰ πρῶτα τῆς μελήματα εἶτανε νὰ στήσῃ πόλεμο τῶν φεσιῶν — χωρὶς κάνε νὰ λογαριάσει ἂν εἶχε δὴ ἡ ἀγορὰ ἰσάριθμα καὶ ἰσοκέφαλα καπέλα — καὶ νὰ μπερδέψει τὸν κοσμάκη, κατὰ πολὺ ξενόγλωσσο, ἀλλάζοντας τὰ τοπικὰ ὀνόματα. Καὶ βλέπω ἀπὸ ἓνα γράμμα μέσα στὸν προπερασμένο «Νουμά» (ἀριθ. 736, σελ. 317) πὼς τὰ ἴδια κ' ἀπαράλλαχτα πανηγύρια πραξικοποῦνται καὶ στὴ Θράκη, ὅπου π. χ. τὸ Καραγάτς ἐγινε Ὀρεστιάς, ὑποθέτω πὼς καὶ τὰ φέσια ἢ καλπάκια καὶ ἐκεῖ θὰ θρῖσκονται τώρα ἐν διωγμῷ.

Μιλῶντας γιὰ ἀλλαγὴς ὀνομάτων, ἄς μοῦ δοθεῖ ἡ ἄδια νὰ ἀναφέρω ἐδῶ ἓνα ἀξιοδρήνητο ἐπεισόδιο πού ἐτυχε τελεφταῖα. Ἐνας κάποιος κ. Κολοκούτρας — ὡς πρὸς τὸ δέφτερο συνθετικὸ δὲν εἶμαι πολὺ βέβαιος — ἀποστέρηγοντας τὸ κακὸν, θέλησε νὰ ἀλλάξῃ τὸ ὄνομά του στὸ κλασικὸ Καλλικρατίδας καὶ προκάλεσε σχετικὸ βασιλικὸ διάταγμα. Τὸ διάταγμα ὅμως, ὅπως τυπώθηκε στὴν κυβερνητικὴ ἐφημερίδα — εἴτε ἀπὸ λάθος ἀνάλογο μὲ ἐκεῖνο πού ἀλλάξε τὸ μεγαλόσταβρο σὲ μεγάλο πούρο, εἴτε ἀπὸ πονηριὰ τοῦ ψηφιοδέτη — ἀντὶς νὰ καλιτερέψει δείνωσε τὴν ὑπόθεσι σοβαρά, γιατί σημείωνε τὸ ὄνομα ὄχι ἐπὶ τὸ καλοχότερο Καλλικρατίδας παρὰ ἐπὶ τὸ πολὺ ἡχηρότερο Κολοκουτῆς.

Ἡ ἀγορὰ τοῦ Ἄγγρινου, ὅπως μοῦ ἐξήγησε ἓνας φίλος ἔμπορος ἐκεῖ, ἐκρηκτικὴ κρίσις θανά. Γιατὶ γινόμενα οἱ ἔμποροι μὲ τὸ κέρδη ἀπὸ τοὺς διαπραγματεύ-

σημοὺς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου, εἶχαν ἀγοράσει πρὸς νέο ὑψωμὸ καὶ κρατούσανε μεγάλα ποσὰ καπνοῦ, πού, ὅταν πλάκωσε ὁ ξεπεσμός, δὲν ἀποφάσισαν, κόβοντας τὴ ζημιὰ τους — ὅπως λέει τὸ ἐμπορικὸ γλωσσάρι — νὰν τὰ ξεκάνουνε. Ἡ ζημιὰ εἶσι κατάντησε κατὶ σὰν ἐξήντα πῆς ἑκατό. Ἐτυχε δηλαδὴ ὅτι καὶ μὲ τὰ καράβια ἐδῶ στὸ Χρηματιστήριον, ἢ μὲ τὴ σταφίδα ἀφοῦ σταμάτησε ἡ φυλλοξέρα. Ἀφτὸ εἶναι μεγάλου λάθος. Ὁ φρόνημος ἔμπορος, ἂν προαγοράσει καὶ τύχει ξεπεσμός, πρέπει ἀμέσως, μόλις μπόρεσει, νὰ ξεφορτωθεῖ ὅσα ὅσα τὴν ἀγορὰ του καὶ ὄχι νὰ ἐπιμένει μὲ τὴν ἰδέα πὼς θὰ ξαναγυρίσει τὸ εἶδος στὴν προτυτερηνὴ του ἀξία. Εἶναι φανερὸ πὼς ἡ ἀξία τοῦ εἶδους εἶναι ἡ ἀξία τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ προτυτερηνὴ δὲν ἔχει παρὰ ἱστορικὴ σημασία. Ἀνάλογο πρέπει νὰ δοῦναι καὶ ἂν προποῦνται τὸ σωστὸ εἶναι, μόλις μπόρεσει, ὅσα ὅσα νὰ σκεπαστεῖ ἂν παρουσιαστοῦν ὑψωμοῦ σημάδια. Ὁ ἔμπορος — καθὼς μῆτε κανεὶς ἄλλος — δὲν πρέπει νὰ πεισματάνει. Μῆτε πρέπει νὰ κερδοσκοπᾷ. Μὲ τὴν κερδοσκοπία μπορεῖ ἴσως μερικοὶ νὰ θησαυρίζουνε, μὰ ἀσύγκριτα οἱ περισσότεροι καταστρέφονται. Στὸ σύνολο τὸ θησαυρισμὰ τῶν κερδοσκοπῶν εἶναι τιποτένιο μπροστὰ στῶν ἔμπόρων πού προχωροῦνε μὲ φρόνησι καὶ κατογίνονται στὸ νὰ σπουδάζουν κατὰ βάθος τὸ εἶδος τους, τὴν ἀγορὰ τους, τοὺς πελάτες τους. Τώρα σημεῖωση καὶ πὼς ὁ κερδοσκόπος δὲ χαίρεται τὴ ζωὴ του σὰν ἄνθρωπος, παρὰ μὲρα νύχτα ἀνησυχεῖ, καὶ ἡ ψυχὴ του βασανίζεται. Ἐως μὴν φορὰ ζήτησε τοῦ Ροσσὶδη τὴ γνώμη τὸ τί νὰ ἀγοράσει. καὶ ὁ σοφὸς καὶ νοστιμολόγος Γκουωντῆς τότε ρώτησε «Πῆς μου πρῶτα, νὰ καλοτρῶς θέλεις ἢ νὰ κομᾶσαι καλά; Ἄν θές νὰ καλοτρῶς, ἀγόρασε τὸ δεῖνα, πού ἴσως σοῦ δώσει μεγάλα κέρδη μὰ... καὶ ζημιὲς ὅμως, ἂν θές νὰ κομᾶσαι καλά, ἀγόρασε τὸ τάδε, πού δίνει μικρὸ τόκο, ἀλλὰ ἀσφαλισμένο».

Τὸ πιὸ ἀπελπιστικὸ εἶδος κερδοσκόπος εἶναι ὁ ἐξωτερικὸς. Ἀφτὸς πᾶ (μὲ τὸ συμπάθειο του) εἶναι μανιακός, ἢ βουθάλι, ὅπως λέει τὸ ἐμπορικὸ γλωσσάρι, ἀφοῦ πάντα ὑψωμοὺς φαντάζεται. Δὲν ἐννοεῖ ἓνα πολὺ ἀπλὸ πρῶμα, πὼς ἂν σὲ ἓνα εἶδος ὑπάρχουν ὠφέλειες, θὰν τὶς ἔκαναν οἱ μεσίτες του οἱ ἴδιοι (πού παίρνει τὴ γνώμη τους) ἀντὶς νὰ βασανίζονται μὲ γλιόχρες μεσιτεῖες, καὶ δὲ θάφριναν τόσο ροιστιανικά τοὺς πελάτες τους νὰν τὶς χαίρουνται. Τὸ χειρότερο τῶν ἐξωτερικῶν κερδοσκοπῶν εἶναι πὼς πάρα πολὺ συχνὰ ἀδύνατο νὰ κλείσουνε, εἴτε ξεπέφτει ἡ ἀγορὰ εἴτε ἀνεβαίνει. Ἄν ξεπέφτει καὶ ζημιώνονται, λένε μὲ τὸ νοῦ τους πὼς γλήγορα θὰ ξαναγυρίσει στὶς προτυτερινὲς ἀξίες, ἂν ἀνεβαίνει, πὼς θὰ ἀνεβαίνει στὸν αἰῶνα τὸν ὅπαντα. Μὲ τέτοιο σύστημα ἐννοεῖται πὼς τέλος ἀναγκαστικά σβέννουνε. Μὴν φορὰ ἓνας Ἄγγλος ἀξιοματικῶς ἀγόρασε κερδοσκοπικὰ ζάχαρη, καὶ στὴν ἑκαθάρισι κέρδιζε τὴ διαφορὰ. Τὴν κατὰ μὲρα πλάκωσε σὴνυχον ὅλο τὸ σῶμα τῶν ἀξιοματικῶν τῆς ἱαρχίας, πού θέλησαν καὶ καλά νὰ ἀγοράσουνε κ' ἀφτοί, μὲ τὴν ἰδέα, ὅπως εἶπαν, πὼς τὸ κέρδος ἀπὸ τὴ ζάχαρη εἶταν πιὸ δεδωμένον παρὰ ἀπὸ τὰ ἱπποδρόμια τους. Στὴν ἑκαθάρισι κέρδιζαν ἐπίσης, καὶ τότες ὁ μεσίτης ὅσο μποροῦσε τοὺς ἐξομῶσε, καὶ κλείσανε, μὰ τί λόγος; ἀδύνατο νὰν τοὺς κλείσει, ἔτσι πὼς καὶ κατὰ ἑκαθάρισι θὰ τοῦσαν

διαφορές. Ὡς πού πλάκωσαν οἱ ξεπεσμοί, καὶ πλερώνοντας διαφορὸς ἀπάνου σὲ διαφορὸς φτάσανε στὸ ἀπροχώρητο. Ἔτσι ξανζυγίσανε στὰ ἀλογά τους, μελαγχολικοὶ ἀλλὰ καὶ ἐμπειρότεροι.

Πόσοι καὶ πόσοι, πού κατάφεραν μὲ ποταμούς ἀπὸ ἴδρωτα νὰ οἰκονομήσουν ἓνα μικρὸ κεφάλαιο, δὲν ἀφανίστηκαν μὲ τὸ νὰν τοὺς συνεπάρει ἡ λαλᾶ τῆς κερδοσκοπίας. Στὸ Λίβερπουλ ἓνας καπνοπώλης δικός μας Μικρασιάτης λίγο λίγο μοῦ εἶχε καταθέσει, ὅσο θυμῶμαι, καμιὰ πεντακοσαριά λίρες, τὸν καρπὸ μακροχρόνης δουλιᾶς καὶ κόπου. Μιὰ μέρα ἦρθε ἄξαφνα καὶ τραβήξε ὄλο τὸ ποσὸ, ξηγώντας μου πὼς ἔνας χρηματιστὴς ἐμπειρος, ξεφτέρι τάχα τῆς ἀγορᾶς, τὸν παραινῶσε νὰ ἀγοράσει κάποιον εἶδος μετοχῆς πού θὰν τοῦ διαπλασίαζαν, ὅπως σὲ βλέπω καὶ μὲ βλέπετε, τὸ κεφάλαιον ἐντός τοῦ χρόνου. Προσπάθησα νὰ τὸν μεταπεισῶ, δείχνοντάς του τὸν κίντυνο τοῦ νὰ καταπιάνεται δουλιᾶς ἀγνωστῆς του ἀντὶς νὰ μένει στὴ δουλιᾶ του πού τὴν κάτεχε τώρα τόσο τέλεια, κ' ἂς ἀνοιγε, τότε συμβούλευσα, ἓνα δέφτερο καπνοπωλεῖο, πού ἔτσι ἴσως σιγὰ σιγὰ μπορούσε καμιὰ μέρα νὰ μᾶς κἀταντήσει ἓνας ἄλλος Lever ἢ Lipton. Μὰ πού νὰ πεισθεῖ. Δὲν πέρασε πάρα πολὺς καιρὸς, καὶ ἓνα πρωὶ, καθὼς ἐρχόμην στὸ γραφεῖο, τότε βλέπω πού ντροπισσμένος καὶ πένθιμος ἔστειλε στὴν εἴσοδο καρτερώντας με. Φυσικά, ἀμέσως κατὰλαβα τί ἔστειλε. «Κόριε Πάλλη, μοῦ εἶπε, χτυπάω τὸ κεφάλι μου πού δὲ σὰς ἀκούω». Ἔχασα ὄλα μου τὰ λεφτά, καὶ σὰς περικαλῶ, δνεῖστε μου πενήντα λίρες. Ἄν δὲν τίς ἔχω σήμερον, θὰ μοῦ πουλήσουν τὸ ἀργαστήρι μου, καὶ τότες εἶμαι ἀφανισμένος ἄνθρωπος». Καὶ στόλισε τὸ μεσότη του μὲ ὄσες βλαστήμιες ἤξερε ἀγγλικῆς, ἑλληνικῆς, καὶ τούρκικης· γιατί τῶν τέτοιων πάντα τοὺς φταῖει κάποιος ἄλλος, ποτές ἢ ἀγορᾶσι καὶ τὸ μολιάρησόν τους τὸ κεφάλι. Πῆγε ἔπειτα ὁ δυστυχισμένος κακῶν κακῶς, ὡς πού ἀντὶς καταστηματορῆς κατάντησε κοπέλι γιὰ νὰ ζήσει. «Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν ταύτῳ μενέτω» ἔχει δογματισμένον ἓνας ἄνθρωπος τῆς δουλιᾶς πρώτης γραμμῆς, ὁ ἀπόστολος Πάβλος (Α Κορ. 1, 24).

Γιὰ νὰ μὴν ξανακρίνομε τὸ Ἄγγον, ἂς δηγηθῶ ἐδῶ τί μοῦ ἔτυχε στὸ γυρισμό. Ἐνῶ περπατοῦσα στὴν πλατεῖα, τρεῖς χωροφύλακες μὲ σταμάτησαν, ζητώντας νὰ μάθουν πὼς εἶμαι, γιατί βρισκόμην στὸ Ἄγγον, ἂν ἔχω πιστοποιητικὰ τῆς ἀστυνομίας, πού ταξιδέβω κ' ἄλλα ἀνάλογα. Γιὰ νὰ ἀπαλλαγῶ τοὺς περικέλευθα στὸ Νομάοχη, πού ἔτυχε ἀνιψός μου καὶ τότες διάτριβε στὸ Ἄγγον. Ἔπειτα μὲ τὴ σειρά μου τοὺς ρώτησα καὶ ἐγὼ γιατί ἐμένα μοῦ ζητοῦσαν ἀστυνομικὰ πιστοποιητικὰ ἀφοῦ κανεὶς δὲν ταξιδέβει μὲ τέτοιον ἔγγραφο, καὶ μὲ πληροφορήσαν πὼς κάποιονε φυγάδον ζητοῦσε ἡ ἀστυνομία καὶ χρέος τους εἶτανε νὰ ξεκριθῶσινε μήπως εἶμαι ἐγὼ. Μοῦ κατέβηκε τότες ἡ ἰδέα νὰ ρωτήσω τί ἡλικίας εἶταν ὁ ἄνθρωπός τους καὶ ἔμαθα πὼς ὡς τοιάντα πέντε χρονῶν. «Μὰ, παιδιὰ μου, εἶπα, ἐγὼ εἶμαι ἐβδομηνητάρης». «Μὰς συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπε ἓνας ἀπὸ τοὺς χωροφύλακες, δὲν τὸ διακρίνομε». Κάτι τέτοιον πολὺ κολακερικὸν μοῦ ἔτυχε καὶ μιὰ ἄλλη φορὰ στὴ Λόντρα πᾶν τώρα πέντε ἔξη χρόνια, ὅταν πῆγα νὰ δω μιὰ μέρα ἓνα γλύπτη γινώριμό μου. Σὰν ἦρθε ἡ κοπέλλα νὰ μοῦ ἀνοίξει τὴν πόρτα καὶ ρώτησα ἂν εἶχανε μέρα ὁ ἀφεντικὸς τῆς,

ἀφτὴ μὲ ἐπιθεώρησε καλὰ καλὰ ἀπὸ πάνω ὡς κάτω, ἔπειτα εἶπε «Μήπως εἶσαι μοντέλλο;» (1).

Τώρα εἶμαι βέβαιος πὼς τὰ παιδιὰ ἔπλασαν ἐκείνη τὴν ἱστορία τοῦ φυγάδου καὶ πὼς ἡ τοὺς παρακίνησε ὑπερβολικὸς ἐπαγγελματικὸς ζήλος ἢ πιθανότερα ἡ περιέργεια. Γιατί ὄλα ἀφτὰ τὰ ἀποκεντρα μέρη δταν παρουσιαστῆ ξένος, πρέπει νὰ ὑποβληθεῖ στὴν ἀρχαία ὀμηρικὰ κατήχηση·

Τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν;
πού σοι πόλις ἦδὲ τοκέες;
ἢ τι κατὰ προῆξιν;
ἢ μαψιδίως ἀλλάησαι;

Ἡ περιέργεια εἶναι ξεκαπύρωτη καὶ ἡ κατήχηση ὅσο γίνεται καθεκαστική ὅταν ὁ ξένος εἶναι δικός μας, γιατί τῶν χωρικῶν τοὺς ἔρχεται ἀκατανόητο πὼς ἓνας Ρωμαῖος νὰ ταξιδέβει στὴν Ἑλλάδα χωρὶς ὄλικὸ σκοπὸν παρὰ ἔτσι ἀπὸ φιλομάθεια ἢ ἀγάπη τῆς φυσικῆς καλλονῆς. Σ' ἀφτὸ μου τὸ ταξίδι δὲν ξέρω πόσες φορές ἔπρεπε νὰ σταθεῖ ὁ ἀγωγιάτης μου καὶ νὰ ψιθυρίσει μυστηριώδικα στοὺς διαβάτες πὼς εἶμαι; καὶ τί θέλω. Σὲ ἓνα ἰδιόρρυθμον μοναστήρι τὸν περασμένο Μάρτη ἓνας καλόγερος — οἱ περισσότεροι καλόγεροι εἶναι εἶδος χωρικοὶ — μὲ σταμάτησε ὅτι εἶμουν νὰ μᾶς στὴν ἐκκλησιά, καὶ τότες ἄρχισε μετὰξὺ μας ἡ ἐξῆς στιχομυθία:

ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Καλημέρα σας.
ΕΓΩ. — Καλημέρα σας, γέροντα.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Πούθεν εἴστε;
ΕΓΩ. — Ἀθηναῖος.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Ἀπὸ τὰς Ἀθήνας;
ΕΓΩ. — Ναι.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Πὼς λέγεστε;
ΕΓΩ. — Πάλλης Ἀλέξαντρος.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Φωτογράφος εἴστε; (ἐπειδὴς κρατοῦσα τὸ βοτανικὸν μου κουτί).
ΕΓΩ. — Ὅχι.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Τί δουλιὰ κάνετε;
ΕΓΩ. — Τίποτα.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Τίποτα; πὼς συντηρεῖστε;
ΕΓΩ. — Ἔχω τὸ δικὸν μου.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Τί;
ΕΓΩ. — Τὸ ἓνα, τ' ἄλλο.
ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. — Χτήματα, κατὰλαβα.

Οἱ ἰδιόρρυθμοι καλόγεροι πάντα χτήματα δνειρέβουνται, ὁ νοῦς τους στὸ κεχρὶ.

Μιὰ ξαδέσφη μου, κοσμογυρισμένη καὶ παρατηρητικὰ, πού τῆς διάβασα τὸ ἀρθρον μου ἀφτὸ τὸ μέρος, μοῦ παρατήρησε πὼς ἡ ὀχληρὴ ἀφτὴ περιέργεια δὲν εἶναι τῶν χωρικῶν χαρακτηριστικὸν παρὰ κακὴ συνήθεια νεκρὰ τῆς φιλῆς. Γιατί καὶ στὰ ξένα ἀκόμα δταν οἱ δικοὶ μας ἀνταμάσσουν ὀμθεθνο, προσπαθοῦν ἐπίμονα νὰ ξεσκαλίσινε ὄλη του τὴν ἱστορία. Ἀφτὸ

(1) Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς δὲ δείχνω τὰ χρόνια μου. Μήτε ἀρρώστησα ποτές μου μήτε νιώθω φυσικὸν ξεπεσμό ἀπὸ ὅτι εἶμουν στὰ νιάτα μου. Τοῦτο τὸ χωστέω ἴσως στὸ σὸν μου — ἢ μητέρα μου πέθανε περασμένα τὰ ἐνεήντα — μὰ καὶ στὸ πὼς δὲν ἔμεινα ποτές ἀργος στὴ ζωὴ μου καὶ καθιστικὸς. Τίς προάλλες ὁ λόφος Leverhulme, ὁ γνωστὸς σακουνῆς Lever, πού ἀπὸ τίποτα ἔγινε ὁ αλουσιότερος ἴσως Ἄγγλος, σὲ ἓνα του λόγου ἔδωκε μὲ στατιστικῆς πὼς ὄσοι κοπάζουνε χαιρουνται πολὺ καλύτερα ἔτσι καὶ ζῶντες καὶ μακροχρόνια παρὰ οἱ κερφοὶ καὶ οἱ φιληθῆντες.

μού θυμίζει ένα παλιό επεισόδιο. Κατά τα 1870 (άλλο μονο! πόσα χρόνια πέρασαν από τότε!) ζούσε στο Μάντσεστερ ένας κ. Κωστής Πολιτάκης, έμπορος από την Πόλη, φίλος του Κλεάνθη(2) και δικός μου, που ή περιέργειά του ή μεγάλη, αν και άθωα, μᾶς ἐνοχλοῦσε πολύ. Γιὰ νὰ ξεθυμάνει λοιπόν, τοῦ σκάρωσε ὁ Κλεάνθης τὸ ἀκόλουθο ἐπίγραμμα :

Τὸ ποῦ, τὸ πῶς, τὸ διατί,
τὸ πότε, τὸ ποσάκι,
διερωτῶν(3) ἀπέθανεν
ὁ φίλος Πολιτάκης.

(2) Κλεάνθης εἶναι ὁ Ἀργύρης Ἐφταλιώτης, πού γιὰ μένα μένει πάντα ὁ Κλεάνθης.

(3) Διερωτῶν γιατί σὲ ἐκείνα τὰ προσηγορικά χρόνια ὅλοι γράφαμε τὴν κασιδική.

Τὸ ἐπίγραμμα ἔκανε τὸ γύρο τῶν φίλων, καὶ τέλος ἔφτασε καὶ στὰ ἀφτιά τοῦ Πολιτάκη, πού ὅμως δὲ θυμόσε — δὲ θυμώνει κανεὶς μὲ τὸν Κλεάνθη — παρὰ ἀπαντώντας τὸν Κλεάνθη μιὰ μέρα, ἄρχισε ἀπὸ μακριὰ μὲ ἔντονη φωνὴ καὶ τίς κατ'ἀλλήλους ρητορικές χειρονομίες νῶν τοῦ ἀπαγγέλλει τὸ ἐπίγραμά του, ἔτσι :

Τὸ ποῦ, τὸ πῶς, τὸ διατί,
τὸ πότε, τὸ ποσάκι
διερωτῶν, ἀπέθανον
ἐγὼ ὁ Πολιτάκης.

Τὸ ἐπίγραμμα ἀπὸ εἶναι θαρρῶ ἢ πρώτη ἀληθινὴ φύτρα τοῦ νεοελληνικοῦ ἐπιγραμματικοῦ σποροῦ, μόνιμοι τώρα καὶ μὲ καρπούς συχνὰ πολὺ νόστιμους.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΩΡΟ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΕΛ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

— Ὁ Γάλλος φιλόλογος κ. Λουδοβίκος Ρουσσέλ, κρίνοντας τὸ τελευταῖο βιβλίο τοῦ Κώστα Παρορίτη: «Ὁ Πατέρας καὶ ἄλλα δηγήματα», δημοσιεύει στὴ γαλλικὴ φημερίδα «Le Progrès» (9 τοῦ Μᾶη 1921) τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο, πού τὸ μεταφράζουμε ἀλάεργο :

«Καθὼς δηλώνει ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας, τὸ βιβλίο τοῦτο, συλλογὴ ἀπὸ 13 δηγήματα, φανερῶναι τὸν πῶ παλιὸ Παρορίτη. Ὁ ἀξίος καὶ γενναῖος συναγωνιστὴς τοῦ κ. Ταγκόπουλου στὸ «Νουμῶ», δὲν ἀπαρνιέται τὴν ἐργασία του αὐτῆ, μᾶς παρακαλεῖ νὰ τὴ θεωρήσουμε πῶς δὲν ἐκφράζει πιά μὲ ἀκρίβεια τὴν καλλιτεχνικὴ του σκέψη. Τὰ δηγήματα τοῦ Παρορίτη ἔχουν τὰ πῶ πάλαι καὶ μιὰ κοινωρικὴ ἀδέσση. Ἔτσι ἡ ἀδύλότητα τοῦ φτωχοῦ, μάλιστα τοῦ νέου στὴν ἡλικία φτωχοῦ, τὸν ἐπαναστατεῖ. Μιὰ περίφημη κούκλα κρεμιάται σ' ἕνα δέντρο Χριστουγεννιάτικο γιὰ παιδιὰ πλουσίων. Ἡ κόρη τῆς πορτιέρισσας, πού ἐπιθυμεῖ τὴν κούκλα, βάνει φωτιά στὸ δέντρο, μισοδελματικά («Ἡ ἐκδίωξη τῆς κούκλας»). Ἐνας καλλιεργητὴς βλέπει τίς ἀγγελίδες του νὰ τοῦ τίς παίρνει ὁ γελτονάς του τοκογλύφος. Τὸν χτυπᾷ, τὸν σκοτώνει, φυλακίζεται. Ὁ γιὸς τοῦ τοκογλύφου καταλαβαίνει τὴ δυστυχία τοῦ φτωχοῦ, («Τὸ ξύπνημα»). Ἡ σκληρότητα τοῦ Νόμου πειραίνει τὸ συγγραφέα. Ἐνας φτωχὸς ἔμπορος βιβλίων, οἰκονομεῖ γιὰ νὰ χτίσει ἕνα μικρὸ φιλανθρωπικὸ ἴδρυμα, πού τοῦ ἔχρημιζονε γιὰ ἰδρισκεται ἔξω ἀπὸ τὸ σκέδιο τῆς πόλης, («Ἐξω ἀπὸ τὸ σκέδιο»). Μιὰ παιδοῦλα πού πέφτει στὴ θάλασσα, πνίγεται, γιὰτὸ ὁ μόνος ἐπιβάτης, καλὸς στὸ κολύμα, εἶν' ἕνας κατὰδικος, πού δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τοῦ λύσουνε τὰ δεσμά, («Πάνω στὰ κύματα»). Ἐνα κοριτσάκι, πού ἀπὸ τὴν καταναγκαστικὴ διαφορὰ, κατανατᾷ συμπυλινδιῶ, φυλακίζεται ἀφίροντας τὴ μητέρα του, χωρὶς τὰ μέσα τῆς ζωῆς («Σκοπὴ χοροῦ»). Ἐνας χωροφύλακος πού ὁ θάνατος τοῦ παιδιοῦ του πῶνιμαρτίζει ἀπὸ οἴχτο τὴν καρδιά του, ἀφίρει νὰ δρασκετίζει

ἕνας κατὰδικος πατέρας πολλῶν παιδιῶν, («Πατέρας»). Ἀφοῦ διάταξε ἕνας ἀξιωματικὸς τὴ θανατικὴ ἐχτέλεση ἀθῶων χωρικῶν κ' ἔπειτα μιὰ παρέλση μπροστὰ στοὺς νεκρούς του, δίνει τὴν περσική του, («Κεφαλὴ ἀριστερᾶ»). Ὁ κ. Παρορίτης, καθὼς βλέπουμε, δὲν ἀγαπᾷ τὸν πόλεμο. Συμβουλευμένος ἀπὸ τὸ δάσκαλο τοῦ σχολεῖοῦ, ἕνας ἄνθρωπος παραστῆκει στὸ χρονιάτικο μνημόσυνο τοῦ παιδιοῦ του, πού πέθανε γιὰ τὴν πατρίδα, καὶ κόνοντας τὸ χαροῦμενο ἀπὸ πατριωτισμὸ, μετανιώνει σὰ γύρισε στὸ σπίτι του, («Ἡ Συβουλή τοῦ δασκάλου»).

Ὁ κ. Παρορίτης φανερῶναι μὲ ἀλήθεια, τὴν ἀδικία τῶν θυμάτων πού ἀποχτηνώνονται ἀπὸ μαριές καὶ πρόληψες. Ἐνας περσῆς πού φοβάται τὴν ἐγκατάσταση μιᾶς ἄλλης ἡλεκτρικῆς περσῆς, ἀνάθει ἕνα κερὶ σ' ἕναν Ἅγιο, κ' ἔπειτα τὸν βρῖζει, δταν ἡ νέα περσῆ μπαινει σ' ἐνέργεια («Τὸ πέριμα»). Μιὰ γριά ὑπερέτρια φεύγει ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰτὸ ὑστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα, ὁ γιὸς τὴ μεταχειρίζεται μὲ γλυκύτητα ἀνυπόφορη στὴν ἀποσλασθωμένη ψυχῆ της («Θοδώρα»). Κάποιες φορὲς τὸ δηγήμα παίρνει χαρακτηριστὰ συμβολικὸ. . . Ἐνας ἀγράφματος καλόγερος πού ζεῖ μέσα σὲ μιὰν ἐκστατικὴ παρατήρηση ἐνὸς κοινου εὐαγγελίου, πού τὸ πιστεύει γιὰ βιβλ' ο σπουδαῖο, ἀφίρει νὰ σαπῆσει ἕνα χερσόγραφο ἀνέκδοτο παλιοῦ συγγραφέα. καὶ κεῖ πού κίποκος ξένος τοῦ ἐξηγεῖ τὸ διπλό του λάθος, ξαναποχτᾷ μὲ μιὰ προσπάθεια στὴ θέλησή του τὴ σκοτεινὴ του πίστη καὶ καίει τὸ ἀξέτιμητο χερσόγραφο («Τὸ χερσόγραφο»). Κι ἄκόμα. . . Ἄνθρωποι φυτοζοῦνε μέσα σ' ἕνα ἀρρωστιαρικο τόπο, καὶ νομίζονε πῶς εἶναι σκλάβοι ἐνὸς δράκου. Ἐνας ξένος τοῦς ἐξηγεῖ πῶς τὸ θεριὸ εἶναι φανταστικὸ, καὶ πῶς ἕνας τόπος καλὸς τοῦς περιμένει σὺ ἄλλο πλευρὸ τοῦ βουνοῦ. Τὸν κρεμοῦνε, μὰ ἕνα παιδὶ μαθαίνει ἀπ' αὐτὸν οὐγκαιρα τὸ δρόμο τοῦ βουνοῦ, («Στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ»).

Κάπου ὁ κοινωνιολόγος συγγραφέας, μᾶς φανερῶναι ὀλότεια ἀντιπαθητικὸ τὸ θυμῶ. . . Ἀνάμεσα στοὺς ἀδύλους δολοφόνους ἐνὸς γεροτσιγκούνη, ἕνας μονάχα εἶναι περήφανος γιὰ τὸ ἐργάσιμά του. Τὸ καταγγέλλει μὲ ἕνα τέτοιο θάρρος, πού τὸν περνοῦνε γι' ἀθῶο τρελὸ («Ἀδριακάκηδες»).

Ἡ γλώσσα του ἔχει τέλεια καθαρότητα. Καθὼς ἡ γλώσσα τοῦ Ψυχάρη εἶναι καὶ αὐτὴ σύμφωνη μετὰ τὴ ρωμαϊκὴ γραμματικὴ. Τὸ μέλλο ἴσως ἀλλάξει λιγάκι τοὺς κανόνες, μὰ ὁ Περρορίτης στὸ μεταξὺ γράφει τὴ γλώσσον, πού κάθε συγγραφέας θὰ εἶπαι ἕνοχος ἀντὶ τῆς παραμελοῦσας. Τὸ στὺλ εἶναι πολὺ λαγαρό· ἔχει πολλὰ ζουγραφικὰ καθέκαστα. Μὰ θὰ τοῦ κάμω μιὰ παρατήρηση: Οἱ φράσεις κάπου κάπου πολὺ μακριές, ζευγαρώνονται μὲ πλῆθος ἀπὸ συνδέσμους (5—6), οἱ ἐπανάληψες καὶ οἱ ἀφροντισίες εἶναι πολλές (19 — 1). Ὑπάρχουν καὶ κάποιες ἀπλοϊκότητες... «Ἡ μικρὴ κατέθηκε ἀπὸ τὸ τραῦμα. Ἐνας ἡλικιωμένος τὴν ἀκολούθησε. Τὸ τραῦμα πού σταμάτησε (1) ξανάφυγε, (19, 1-4) «Ἀναμμένα τὰ φῶτα». Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα αὐτὸ τὸ στὺλ, πολὺ λίγο δουλεμένο, δὲν ἔχει τέχνη. Ὁ κοινωνιολόγος θλάπτει τὸ συγγραφέα. Τοῦ ζητᾶμε φράσεις καλύτερα δουλεμένες καὶ λίγο περσότερη φαντασία καὶ ποιήση. Συνολικὰ, τὸ ἔργο του ἔχει μεγάλη ἀξία καὶ διαφέρο.

LOUIS ROUSSEL

ΣΗΜ. τοῦ ΝΟΥΜΑ. — Ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε ἄλλη παρατήρηση, θὰ μᾶς ἐπιτρέψει ὁ φίλος κ. Ρουσσὲλ νὰ τὸν πληροφορήσουμε πὼς οἱ φράσεις: «τὸ τραῦμα σταμάτησε» καὶ: «τὸ τραῦμα ἔκανε στάση», δὲν εἶναι ἰσοδύναμες στὴ γλώσσα μας. Τὸ τραῦμα σταματᾷ ὅπου καὶ ἂν τύχει, στάση ὅμως κάνει μόνο στὴν ὀρισμένη θέση. Ἐπίσης καὶ ἡ φράση «ἀναμμένα τὰ φῶτα» σημαίνει ἀναμμένα τὰ φανάρια, οἱ λάμπες κτλ. Ὡστε, ὅπως βλέπει ὁ κ. Ρ. δὲν πρόκειται γι' ἀπλοϊκότητες, παρὰ γιὰ κανονικὰς χρῆσεις πού φυσικὸ εἶναι βέβαιαι σ' ἕνα ξένο νὰ ξεφεύγουνε.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ *Χασάπης τοῦ Βερντέν*. — Ἡ «*Μαργαρίτα*» τοῦ Μπουλανζέ. — Ἐνας *Ναπολέοντας τοῦ Γελοίου*. — «*Τὸ βιβλίον τῶν φίλων μου*».

— Μεγάλον κρότον ἔκανε στὸ Παρίσι καὶ πολυδιαβάξεται τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Λουὶ Ντυμῶρ, «Ὁ Χασάπης τοῦ Βερντέν». Ἀφοῦ πρώτα δημοσιεύτηκε στὸ *Mercur de France*, βγήκε καὶ σὲ βιβλίον ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον Ἀλμπέν Μισέλ, καὶ διαβάξεται καταπληκτικὰ ἀπὸ κείνους πού θέλουνε νὰ πάρουνε μιὰ ἰδέαν τῆς φρικτῆς εἰκόνας τοῦ πολέμου στὸ γαλλικὸν μέτωπον, καὶ πρὸ πάντων στὸ μέτωπον τοῦ Βερντέν. Κ' ἡ εἰκόνα αὐτὴ δίνεται ἀληθινὴ, ἀτόφια, ἴσαμε καὶ σ' αὐτὰ τὰ περισσότερα πρόσωπα, πού παρουσιάζονται διαδοχικὰ στὸ βιβλίον, μὲ τὴν εὐλακρίειαν ἐνὸς Ντυμῶρ καὶ μὲ τὴν ἀμεροληψίαν ἐνὸς οὐδέτερου, γιὰτὶ ὁ συγγραφέας τοῦ «*Χασάπης τοῦ Βερντέν*» εἶναι Ἑλβετός. Γιὰ νὰ γράφει τὸ ἔργο του πῆγε καὶ πέρασε μέρες ἀλάκηρες στὰ ἴδια τὰ μέρη πού ξετύλιξε τὴν ἱστορίαν του, καὶ ἂν τοῦδωσε τὴν φόρμα ρομάντζου ἔκανε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τραβήξει τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν, πού φαριστιοῦνται πολὺ σὲ τις περιπέτειες. Ρομάντζο δὲ λέγεται τὸ βιβλίον ἐκεῖνο πού κλείνει ὄχι πιά τις ἀμύθητες, ἀλλὰ κατὰ λιγότερον ἀπὸ τις ἀμύθητες καὶ τὴν ψυχικὴν σκληρότητα τοῦ χασάπης Γκαγκὺς, τοῦ πρώην διδάχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου. Δὲ λέγεται ρομάντζο, ρομάντζο δὲν εἶναι. Εἶναι ἱστορικὸν δοκίμιον,

πάνω στὸ ὅποῖον κείνοι πού θὰ γράφουνε τὴν ἱστορίαν θὰ στηριχτοῦνε πολὺ, γιὰτὶ πρέπει, κ' εἶναι δίκιον, τ' ἀνθρώπινα τέρατα πού γεννιοῦνται καὶ παίζουνε ρόλον σὲς ἀνθρώπινες τύχες, νὰ στιγματοῦνται γιὰ παραδειγματισμὸν τῶν ἄλλων, καὶ νὰ μὴν τοὺς δίνεται χάρις οὔτε στὸ πῶ ἀσπίμαντο ἀπὸ τ' ἀπάνθρωπα καλοσυρηματᾷ τους. Πόσα ἄλλα δὲ γράφτηκαν βιβλία, καὶ πόσα ἄλλα τέτια δὲ θὰ γραφτοῦν ἀπὸ κείνους πού γενήκανε θεατὲς τοῦ φοβεροῦ δράματος τοῦ πολέμου, μὰ φτάνει τὸ βιβλίον τοῦ Ντυμῶρ «Ὁ Χασάπης τοῦ Βερντέν» γιὰ νὰ σφραγίσῃ μετὰ τὴν πῶ ἀτιμωτικὴν σφραγίδα κείνους πού εἰντουσαν ἢ μόνον αἰτία τῆς μεγάλης καταστροφῆς καὶ τοῦ ξεχαρβαλώματος τοῦ κόσμου. Ὅλοι, ἀπολύτως ὅλοι, πρέπει νὰν τὸ διαβάσσουν, ὅσοι θέλουνε νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν καὶ σὲ τί ἀπάνω στηριζότανε ἢ τόσο ξεκουσμένη πειθαρχίαν τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ κ' ἡ ἰκανότητι τῶν ἀρχηγῶν του.

— Κ' ἕνα ἄλλο ἱστορικὸν, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, ρομάντζο, «Ἡ Μαργαρίτα» τοῦ κ. Μαρσέλ Μπουλανζέ. Ἀφοῦ καὶ αὐτὸ δημοσιεύτηκε στὴ *Revue Critique* βγήκε σὲ βιβλίον ἀπὸ τὸν ἐκδοτὴν Ἀλμπέν Μισέλ. Εἶναι ἡ παθητικὴ ἱστορία ἐνὸς ἀτυχοῦ ἔρωτα, δύο ἀνθρώπων πού εἶναι κοινωνικὰ ἀλυσοδεμένοι, πού ἀγαπιοῦνται τρελά καὶ πού κατορθώνουνε νὰ κρύψουνε τὸν ἔρωτά τους ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴν κόρη τους τὴ Μαργαρίταν, πού ἂν καὶ δὲν ἀγαπᾷ καὶ δὲν ἐκτιμᾷ καθόλου τὸ νόμιμον ἄντρα τῆς μητέρας της, ὁμως αὐτόνε θεωρεῖ πατέρα. Κ' ἔρχεται ὁ πόλεμος καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἢ εἰρήνην, πού θρίσκει πᾶμπλουτον τὸν πατέρα τῆς Μαργαρίτας, καὶ αὐτὴνε ἐρωτευμένη μ' ἕνα νέο πολεμιστὴν, πού ἡ φρίκη τοῦ πολέμου τὸν ἔκανε νὰ σκέφτεται πῶ πλατεῖα ἀπ' ὅλους ἐκεῖνους πού περιτριγύριζαν τὴ Μαργαρίταν. Ἐκεῖνη τότε, στὴν ἀρνηση τοῦ πατέρα της νὰ δεχτῆ γαμπρόν του τὸ νέο ἀναρχικόν, ἄφησε τὸ σπῆτι της καὶ πῆγε μαζί του ὡς εἰς στιγμὴν πού μιὰ σφαῖρα, πού εἰρηχτικὴ ἐναντίον του, τὴν μέρα τῶν ἐκλογῶν, τὴν χῶρισε τελειωτικὰ ἀπ' αὐτόν. Καὶ θᾶλεγε κανεὶς πὼς σ' αὐτὸ τὸ σημεῖον θὰ τέλειωνε τὸ δράμα. Κι ὅμως ὁ θάνατος τοῦ Ἐρραῖμ δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἐπεισόδιον πού φέρνει κατόπι του τὴν πῶ θλιβερὴν καὶ τὴν πῶ ἐνδόμυχον περιπέτειαν τοῦ ρομάντζου: τὴν ἀρρώστιαν τῆς Μαργαρίτας καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῆς μητέρας της πού δὲν μπορεῖ νὰ κατορθώσῃ νὰ δεῖξει γιὰ μιὰ στιγμὴν στὸν ἀληθινόν πατέρα του τὸ παιδί οὖς. Θᾶλεγε κανεὶς πὼς ἡ Μαργαρίτα εἶναι ἡ ἀφορμὴ τοῦ δράματος, μὰ ἡ πραγματικὴ ἥρωϊδα εἶναι ἡ μητέρα της, ἡ κ. Ἀρναγιέ.

— Στὴ Ρουὲν γιορταστήκανε σὲς 27 τοῦ Μᾶη τὰ ἐκατόχρονα τῆς γέννησης τοῦ Γουσταῖου Φλαμπέρ. Στὸ γενικὸν ἐνθουσιασμὸν πού ἐπικράτησε στὴ σεμνὴ αὐτὴ γιορτὴν, χρειάζετανε καὶ λιγὴ εὐθυμία. Καὶ τότε τὴν ἔδωσε πλείον ὁ ἰσοδότης Γραμματέας τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας κ. Φρειδερίκος Μασόν. Ὅταν ὁ κ. Ἀρσοῦρ, πρόεδρος τοῦ «Συλλόγου τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων», ζήτησε ἀπὸ τὸν κ. Μασόν τὴ συμμετοχὴν του σ' ἀποκαλυπτικὴν τῆς προτομῆς τοῦ Φλαμπέρ, πού θὰ γίνῃ τὸν ἐρχόμενον Δεκέμβριον στὸ Παρίσι, ἔλαβε γι' ἀπάντησιν ἕνα γράμμα, μὲ λόγια τόσο ἀνάμοστα, πού ὁ κ. Ἀρσοῦρ δὲ δέχτηκε νὰ δώσει τὸ κείμενον σὲς ἐφημερίδας. Μερικὲς ὅμως παραγραφοὶ

λες γινήκανε γνωστές, και τις παίρνομε προς δόξα του Ισοβίτη γραμματικού :

«Παραβρέθηκα σε τόσες ανέγερτες αγαλιμάτων, και δεν έχω σκοπό να παραβρεθώ και στ' άποκαλυπτήρια της προτομής του Γουστάβου Φλωμπέρ.

«Δυστυχώς γι' αυτόνε, γνώριζα τὸ Φλωμπέρ. Εἶταν ένας άναρχικός που ξευτέλισε τὴ γαλλική οἰκογένεια. Εἶναι ἀλήθεια πὸς καταστράφηκε γιὰ τὴν ἀνημία του. Εἶχε τὸ μυαλό μικροῦ γιατροῦ τῆς Ρουέν...»

Ὁ «Γαλάτης Ἑρμῆς» ἀποκάλεσε, και πολὺ σωστά, τὸ Μασὸν «Ναπολέοντα τοῦ Γελοίου». Τοῦ ἀξίζει ὁ τίτλος, και δὲν εἶναι δὰ και ὁ πρῶτος που θὰ τὸν χαιρεῖ ἀπὸ τοὺς ἀκαδημαϊκούς. Στὴν ἐποχὴ τῆς «Παλινόρθωσης» στὴ Γαλλία ἤπηρεχε κ' ἕνας ἄλλος ἀκαδημαϊκός, κάποιος Ζὰν Πὸν Γκαγιόμ Βινέ, που τοῦ εἶχανε κολλήσει τὸν ἴδιο τίτλο. Νὰ τὸν χαιροῦνται...

— Ἐνα μικρὸ βιβλίον ἀπὸ συλλογὴ «γνωμικῶν» τοῦ

Σαρλ Ρεξιμανσέ : «Τὸ βιβλίον τῶν φίλων μου», γῆρε σὲ κάμποσες ἑκατοντάδες ἀντίτυπα που ξεδεύονται καταπληχτικά γιὰ τὶς εἰρωνικὲς και συνάμα χαριτωμένες κ' ἐπιτυχημένες σκέψεις τοῦ συγγραφέα τους. Νά, μερικὲς :

«Ἡ γυναίκα λέει ψέματα εὐκολότερα ἅμα μιλεῖ, και ἄντρας ἅμα γράφει».

«Ὁ ἄντρας εἶναι πὸς συμμαζεμένος στὴν ἔκφραση τῆς λύτης του παρὰ στὴν ἔκφραση τῆς χαρῆς του. Γι' αὐτὸ πολλοὶ ἄντρας εἶναι ἀνυπόφοροι ὅταν εἶναι εὐτυχεῖς».

«Τὸ ἄφραστο τῆς καμικότητας δὲν τὸ φτάνουν παρὰ μόνο οἱ σοβαροὶ και θετικοὶ ἄνδραροι».

«Πὸ σταθερὴ δόξα και πὸ ἀναμφισβήτητη φήμη δὲν ὑπάρχει ἀπὸ κείνη τοῦ Ζεύξη και τοῦ Παράσιου, δυὸ ζωγράφων που δὲν ἔχουμε κανένα ἔργο τους».

ΝΕΕΣ ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ποίηση. — Αἰμίλ Βεράρεν. «Οἱ ὥρες τῆς νύχτας» (ἔκδοση Mercure de France). — Μαρσέλ Ερβιέ «Γιὰ τὸν νεκρὸς» (ἔκδ. Ὀντέν).

Φιλολογία. — Σαρλ Ἀντλέρ «Ὁ Νίτσε, ἡ ζωὴ του κ' ἡ σκέψη του» (ἔκδ. Μυσσάο). — Πῶλ Κλωντέλ «Οἱ Εὐμενῆδες τοῦ Αἰσχύλου» (ἔκδ. «Νουβέλ Ρεβὺ Φρανσαίς»).

Ρομάντζα. — Ζύπ «Ὁ φίλος μου Πιερό» (ἔκδ. Καλιάν - Λεβύ). — Ζεράρ Ντ' Οὐβίλ «Τόσο τὸ χερότερο γιὰ σέν» (ἔκδ. Φαγιάρ). — Μαρσέλ Ρούφ «Ἐκεῖνο που πλανιέται πάνω ἀπὸ τὴν πόλη» (ἔκδοση Ρούφ).

GRAZIELLA

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ : «Ένας Ἀλσατὸς ποιητής. — Τὸ δράμα του και τὰ τραγούδια του.

— Στὸ δράμα τοῦ Ἀλσατοῦ ποιητῆ Rene Schickele «Κοντὰ στὸ Καμπαναριὸ» (κοίτ. Νουμά, ἀρ. 731) παρασταίνεται ἡ ἠθική κατάπτωση ἐκείνου τοῦ μέρους τῆς Ἑυρωπαϊκῆς κοινωνίας, που κατὰ ὁ μεγάλο πόλεμο εἶτανε μόνο θεατῆς τῆς τραγωδίας, ὁ οὐδέτερος κόσμος, και πὸ συγκεκριμένα ἡ ἀστική κοινωνία τῆς Ἑλβετίας. Ἡ ἔννοια τοῦ ἔργου εἶναι, πὸς ἡ γενική διαφθορὰ που γεννήθηκε ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἀπῆκε και ἀρεκέτὰ ἔχνη στὴν εἰρηνική αὐτὴ χώρα. Κατάσκοποι,

ἀνώτεροι κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι, διεθνεῖς κλέφτες, ἑλαφροῦμοιοι διπλωμάτες, χαρτοπαίχτες, ἀσυνείδητοι ξενοδόχοι, δουλοπρεπὴ γκαρσόνια, χοροφύλακες, περνᾶνε ἀπὸ τὴ σκηνὴ μὲ ὄλες τὶς ἀνθρωπίνες τοὺς ἀδυναμίες. Μὰ μέσα σὲ ὄλους αὐτοὺς τοὺς τύπους που συμβολίζουν τὴν κακοήθεια και τὴν ἀμυαλοσύνη, ξεχωρίζει ἡ τίμια μορφή τοῦ ξεπεσμένου Κόντε Πετρόσο, που ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀγάπη, μὰ τὴν ἀτόλυτη ἀγάπη, ὅχι τὴ σχετικὴ στενοκέφαλη τῆς σημερινῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας. Καταγόμενος ἀπὸ μιὰ ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια τοῦ Μεξικῶ, πιγαίνει στὴν Ἑλβετία, ἀφήνοντας τὴν πατρίδα του, «γιατὶ ὁ πατέρας μου δέρνει τοὺς ὑπηρετές του και τοὺς δίνει πουρμποῦο ὅταν δέχονται χωρὶς ἀντίσταση τὶς ξυλιές. Γιατὶ ἡ μητέρα μου παρακολοῦθεῖ ἀπὸ τὸ ἀτοκινητό τῆς τὶς κομματικὲς μάχες στοὺς δρόμους τῆς πρωτεύουσας. Γιατὶ οἱ ἀδερφές μου σκοπεύοῦνε νὰ παραδοθῶν στὸν πνευματικὸ τους, γιὰ νὰ τὸν καταγγείλουν ἕστερα στὸ δεσπότη. Γιατὶ ὁ ἀδερφός μου τὴ μιὰ μέρα ἀγοράζει ἱπποδρόμια και τὴν ἄλλη τὰ πολιτικὰ κόμματα». Στὴν Ἑλβετία ὁ Πετρόσο ἔκανε πὸν ἀναρχικὸ κ' ἔβγαζε τὸ ψωμί του ἀπὸ τὸ λαθροπόρο τῆς Ζαχαρίνης. «Ὅταν τὸν ρωτᾶει ὁ σὺμβουλος τῆς Ἑλβετικῆς Κυβέρνησης, ὁ Λαίτομπεργκ, τί εἶναι ἀναρχικός, τοῦ ἀπαντᾶει : «Ἐπῆρε μιὰ φορὰ ὁ τελευταῖος ἱππότης, ὁ τελευταῖος τροβαδούρος, ὁ τελευταῖος Ἰνδιάνος, ἡ τελευταία ταχυδρομικὴ ἄμαξα — ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος ἀμέριμος ἄνθρωπος». Εἶναι ἡ ἰδέα, πὸς γιὰ τὰ χάλια τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητας φταίει κατὰ βάθος ἡ ἀρχή, ἡ ἐξουσία, που τόσο εὐκολα μεταβάλλεται σὲ βία, ἡ ἰδεολογία τοῦ μεγάλου Ρώσσου ἀναρχικοῦ ρητόταν. Μιὰ ὁμορφὴ σκηνὴ εἶναι και κείνη μὲ τοὺς χαρτοπαίχτες τῆς λεγόμενης καλῆς κοινωνίας. Κάποιος ἀπ' αὐτοὺς στακῶνε τὸν Πετρόσο, που λαβαίνει μέρος στὸ παιχνίδι, σὲ ἕνα ἀθῶο κόλπο, και τοῦ λέει θυμωμένα : «Κύριε κόντε, αὐτὸ δὲν εἶναι παιχνίδι, αὐτὸ εἶναι σπατάλη ξένης περιουσίας». ὅπου τοῦ ἀπαντᾶει ὁ Πετρόσο πολὺ πετυχημένα : «Μὰ ὄλα τὰ λεφτὰ αὐτὰ δὲν εἶναι κατὰ βάθος... ξένη περιουσία;» Ὅταν οἱ χαρτοπαίχτες τὸν ἀπειλοῦν πὸς θὰ τὸν πετάξουν ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο και τὸν βροῖουν «κλέφτη» και «κατεργάρη», τοὺς ἀπαντᾶει ἀπαθέστατα : «Ἡ τέτια κλεψιά που θάκαραν σὲ σᾶς, θὰ εἶταν ἕνα εἶδος φορολογίας τῆς λείας σας γιὰ τὸ καλὸ τῆς ληστεμένης ἀνθρωπότητας». Πολὺ γερὰ χτυπιέται ἀπὸ τὸ συγγραφέα ἡ περιφρημὴ τιμὴ τῆς ἀστικής κοινωνίας. Ὁ Πετρόσο ἀγγέλλει στὸ διευθυντὴ τοῦ ξενοδοχείου, πὸς κατὰ τὸν κανὸν του μὲ τοὺς χαρτοπαίχτες, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τὸν ἔφτυσε στὸ πρόσωπο. Ὁ διευθυντῆς ἀναγκάζεται τὸν Πετρόσο νὰ φύγει ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο, γιατί ἕνας ἄνθρωπος φτυμένος, που δὲν ξεκοιλιάζει ἀμέσως ἢ σὲ μονομαχία τὸν ἀντίπαλό του, ἔχασε πιά τὴν τιμὴ του, και στὰ διάφορα Grand Hotel τῆς Ἑδρώλης συχναζοῦν — που τὸ ξαίρουν και τὰ μωρὰ στὴν κούνια — μοναχὰ ἐντιμοὶ ἄνδραροι. Πρὶν ὅμως φύγει ὁ Πετρόσο, πετάει χάμου τὶς σαράντα χιλιάδες φράγκα που κέρδισε στὸ χαρτοπαίγνιο μὲ τὸ κόλπο του, λέγοντας : «Κύριε διευθυντῆ, τὰ λεφτὰ αὐτὰ ἀνήκουνε σὲ κείνον που θὰ τὰ σηκώσει». Ὁ διευθυντῆς, που θεωρεῖ τὸν Πετρόσο γιὰ ἄτιμο, γιατί τὸν φτύσανε, δὲν τὸ θεωρεῖ γιὰ ἄτιμο, γιατί τὸν φτύσανε, δὲν τὸ θεωρεῖ γιὰ ἄτιμο νὰ σκίψει και νὰ μαζέψει ἀπὸ χάμου τὰ χαρτονομίσματα που κέρδισε ὁ ἄ-

τιμος από τους χαρτοπαίχτες ! Την πιο ζωηρή εικόνα της εϊγενικής ψυχής του ήρωα του δράματος δείχνουν τα εϊαγγελικά αυτά λόγια στο τέλος του έργου :

«Ό,τι κι αν κάνετε, να είσθε πάντα καλοί και χαρούμενοι. Αδίκη είναι ή μόνη αρχή, ή μόνη πύλη, από την οποία μπορούμε να σωθούμε, ο μοναδικός δρόμος άπάνω στον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να περπατήσουν ο ένας κοντά στον άλλο, χωρίς να πνίξουν και να ληστέψουν ο ένας τον άλλο. Να είσθε καλοί και χαρούμενοι άπάνω σε όλη τη γή. Σμίξτε τις χώρες της, για να είναι ή γή ενωμένη την ήμέρα του θανάτου.»

Το δράμα αυτό του Schickele δεν έχει ούτε μεγάλη πλοκή, ούτε καμιά συγκινητική δράση. Είναι έξπρεσσιονιστικό έργο και γι' αυτό σε πολλά μέρη με κάπως σκοτεινές έννοιες. Μά μολαταύτα θεωρείται ως ένα από τα καλύτερα μοντέρνα θεατρικά έργα, γιατί ο συγγραφέας παρουσιάζεται μέσα σής διάφορες σκηνές σαν ένθουσιασμένος άποστολος μιάς νέας ήθικης και κοσμοθεωρίας που είναι προορισμένη να λυτρώσει τον άνθρωπο από τον ψευδοπολιτισμό του.

— Από την όμορφη ποιητική συλλογή Weiss und Rot «Άσπρο και Κόκκινο» του ίδιου ποιητή πρέπει να ξεχωριστούν εκείνα τα ποιήματα που έχουν μάλλον θρησκευτικό χαρακτήρα. Ο στενοκέφαλος Χριστιανός που νομίζει ότι με την πιστή εκτέλεση των θρησκευτικών τύπων έχει εξασφαλισμένη μιά θέση στον ουρανό, φυσικά θα θεωρεί τα ποιήματα αυτά για κολάσιμα. Μά άλλιώς θα σκέπτεται εκείνος που βλέπει στη θρησκεία του Ναζωραίου μιά ύψηλή ιδεολογία μεγάλης ήθικης, που περιμένει ακόμα την πραγματοποίησή της.

Άντι να δώσουμε μιά γενική κριτική των ποιημάτων αυτών, νομίζουμε πως είναι καλύτερο να μεταφράσουμε πρόχειρα ένα από τα πιο όμορφα, για να πάρει ο αναγνώστης μιά ιδέα του είδους αυτού της ποίησης του Schickele:

Ο Χριστός δέχεται την έρωτιάρα Θαΐδα, που πέθανε γεμάτη από μετάνοια, στην πύλη του Παραδείσου :

Πόσο είναι άδυστηρή και άπλη ή όμορφιά σου, Θαΐδα μου !

Έδώ θα βρεις θαυμάσιους έρωμένους, που δε θα σου φέρνονται ποτέ άσχημα, ποτέ δε θα σε χτυπήσουν·

μά όταν θα είσαι κουρασμένη, θα σε πάρουν στις (άγκάλες τους,

και κάθε σου επιθυμία θάν τη διαβάσουν από τα μάτια σου,

Θαΐδα μου άστεροπρόσωπη !

Δε θα σε φιλήσουν, όταν είσαι κουρασμένη, δε θα σε καλέσουν σε φση, όταν είσαι χορτασμένη, τίποτα δε θα σου γυρέψουν, και πάντα θα κοιτάζουν να μην πάθεις τίποτα, Θαΐδα μου !

Όταν κάνει ζέστη, οι ίδιοι θα σου κάνουν μπάνιο, σε καθαρά ρυάκια και στην ούρανα δροσιά των (μεγάλων λουλουδιών, που φυτρώνουν στο φως του Θεού.

Μά ή όσμη του ιδρώτα σου θα τους είναι πιο εύχάριστη, παρά κάθε άλλη όμορφη μυρωδιά.

Τα ποιήματα αυτά αποτελούνε ένζ είδος διαμαρτυρίας του ποιητή κατά της έπιστημης χριστιανικής εκκλησίας, που διώχνει το κάθε τι που έχει σκέση με τον έρωτα, την πηγή αυτή της ανθρώπινης ζωής και ευτυχίας. Ο ποιητής ξαίρει με καλλιτεχνικό τρόπο να σμίξει το Θεό των χριστιανών με τη ζωή, τη φύση, την όμορφιά και τον έρωτα. Η δροσιά της άρχαιας Άλληνικής θρησκείας που τόσο διαφέρει από τα σοβαρά χριστιανικά δόγματα, ξεπλώνεται μέσα στα διαμάντια αυτά της μοντέρνας γερμανικής φιλολογίας. Για το ύπεροχο ποίημα « Maria » «Η Παπαγία», ίσως να βρεθεί κανένας Καρθαίος νάν το μεταφράσει στη δημοτική.

Μά και όλα τα άλλα ποιήματα της συλλογής «Άσπρο και Κόκκινο» φανερώνουν το καλλιτεχνικό ταλέντο του νέου ποιητή. Μερικά, τα έρωτικά πρώτ' άπ' όλα, μπορούνε, χωρίς υπερβολή, να συγκριθούνε, με τα πιο όμορφα τραγούδια του Χάινε.

Τη μεγάλη κ' εύγενική καρδιά του ποιητή ως δείξει και το μικρό αυτό ποιηματάκι, που τόσο άγγίζει την ανθρώπινη ψυχή :

Παιδί μου, είσαι ο καρπός του έρωτα της μίνας σου, είσαι ή ανταύγεια του καρμιού της. Θέλω να μείνει ή καρδιά σου δική της, όπως να μείνη ή καρδιά της δική μου !

«Κοντά στο καμπαναριό», «Άσπρο και Κόκκινο», όπως και τα άλλα έργα του Schickele που αναφέραμε στο φύλλο της 10 του Άπριλη, βγήκανε στο έκδ. κατάστημα του Paul Cassirer του Βερολίνου.

Μόναχο

ALEX STEINMETZ

ΣΚΙΤΣΑ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Ρώτησε ο ζωγράφος την πεντάμορφη γαλανή, που στεκότανε μπροστά στο τέλειο πορτραίτο της :

— Τι όνομα προτιμάς να δώσω στη ζουγραφιά σου ; Νιάτα, για Όμορφιά ;

— Όμορφιά ! Είπε κείνη με φωτισμένα μάτια. Τα Νιάτα τάχει όλος ο κόσμος.

Ύστερα από σαράντα χρόνια ο καλλιτέχνης ζουγράφισε την ίδια γυναίκα, και σαν τέλωσε την εικόνα, βούτηξε το πινέλο του στο μαύρο χρώμα κ' έγραψε : Α σ κ η μ ι ά !

Και ή γυναίκα, που κάποτε είταν πεντάμορφη, μούσκεψε το κοκαλιάρικο δάχτυλο στα δάκρυά της, στα δάκρυα της γυναίκας που προτιμά νάκαι για μιά άσχημη, και με το δάχτυλο μουντζούρωσε τη λέξη που κάραξε ο καλλιτέχνης.

— Βάλε, του είπε, Γ ε ρ ά μ α τ α ! Τα γεράματα τάχει όλος ο κόσμος, ένω την άσχημιά τη κιάθει μόνο ή όμορφιά όταν πεθαίνει. . .

ΘΑΠΡΕΠΕ

Θάπρεπε ίσως ποτέ να μην πείσωνα στα λόγια σου, μα σά μου μίλησες για την αγάπη σου, κρατούσες τα χέρια μου μές στα δικά σου και με κοίταζες μές στα μάτια, και σὺ μόνο ξαίρεις τί είντουσαν για μένα τὰ μάτια σου...

Θάπρεπε βέβαια, ποτές να μην ξρθω στὸ ραντεβού, μα σὰν μοῦ τὸ ζήτησες, με κρατούσες σφιχτά πάνω στὸ στήθος σου, καὶ ἡ καρδιά μου κρυφολάλησε με τὴ δική σου, ἐνῶ μοῦ ἐπέλεβες τὸ ναὶ με τὴν ἱκετευτική καὶ δυνατὴ ματιά σου.

Καὶ γὰρ μοναχὰ ξαίρω πόσο με ζάλιζε ἡ ματιά σου αὐτή...

Σήμερα, φυσικά, ἔπρεπε νὰ κλάω, σφιγγοντας τὰ γόνατά σου, παρακαλώντας σε νὰ μὴ φύγεις, μα εἶμαι περηφάνη, καὶ ἡ περηφάνεια μόνο στήλωσε τὰ πόδια μου ποὺ τρέμανε, καὶ σήκωσε ψηλά τὸ μέτωπό μου ποὺ ἔκλινε ἀπὸ τὴ ζάλη τοῦ χωρισμοῦ, τὰ μπράτσα μου, ποὺ λαχτάρησαν νὰ σ'ἀγκαλιάσουν τάρρηξε ἄτονα, ἐνῶ σούδωσα ψυχρὰ τὸ χέρι ποὺ, ἀλλήμονα, δὲν τὸ φίλησες....

Βόλος

Δδα Κ. ΤΣ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ» κατὰ λ λ η - λ α γ ι' ἀπαγγελία. — Συλλογὴ Θεώνης Δρακοπούλου, καθηγήτρας στὸ Ἑλληνικὸ Ἰδεῖο. — Τόμοι δύο (σελ. 140 — 140). — Ἀθήνα. Ἐκδότης I. Σίδερης.

Με μεγάλη φροντίδα ἡ κ. Θεώνη Δρακοπούλου συμπάτησε σὲ δύο τόμους τὰ κατάλληλα γι' ἀπαγγελία ποιήματα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας. Τὸ βιβλίο εἶναι χρησιμώτατο γιὰ τὰ σχολεῖά μας, καὶ γιὰ τὰ δραματικὰ τμήματα τῶν «Ἰδείων».

Εἶναι χωρισμένο σὲ τρία μέρη. Πρῶτο μέρος «Ἀημοτικά τραγούδια», Δεύτερο «Σχολὴ Ἰονίων», καὶ Τρίτο μέρος «Σχολὴ Ἀθηνῶν». Παίρνει ἔτσι ὁ ἀναγνώστης τῆς Ἀνθολογίας αὐτῆς μιὰ πιστὴ ἰδέα τῆς ποιητικῆς μας ἀπὸ τὰ πρῶτα τῆς ἰσῆς τὰ σημερινὰ χρόνια, ἀφοῦ τελειώνει με τοὺς νέους σύγχρονους ποιητῆς μας, Σωτήρη Σκύθη, Ἀγγελὸ Σικελιανὸ καὶ Ρήγα Γιάλφη. Τὸν πρόλογο τοῦ Κωστῆ Παλαμά, ποὺ στολίζει τὴ συλλογὴ, τυπώσαμε δλόικρο στὸ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμά».

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Le Monde Nouveau (Μάης 1921). — Γνωστάδ Κάν : Ὁ Μπαντελαῖο κ' ἡ ἐπίδρασή του. — Καρόλ Μπεράρ : Ἡ ἰσπανικὴ μουσική. — Ρενέ Φλερύ : Τραγούδια. — Μιχαὴλ Μπαμπούρ : Λογογράφοι ἐποὺ δὲ γράφουνε γιὰ τὸ λαόν. — Μ - Α Σαί : Μιὰ νέα ἑλληνικὴ προσωπικότητα : Ἀντρέας Μουστοξίδης. — Ντυμενίλ : Ὁ θάνατος τοῦ Μορέν, κλπ.

— Revue Critique (25 Μάη 1921). — Κεραινιέλ : Θάξουμε πολεμικὸ ναυτικόν ; — Ντε Ταρλέ : ... Ὅτι ἡ Γερμανία μπορεῖ νὰ πληρώσει. — Τιμπωντέ : Γνώμες γιὰ τὸ Φενελόν. — Φρανσὺ Ἐόν : Λιάνς (ποίημα). — Ἀλμπέρ Μαρσόν : Γύρισμός στὸ Ντωκανέ.

— Κλώντ Ἀβελίν : Ὁ λεκὲς τοῦ καφέ (νουβέλλα), κλπ. κλπ.

— Mercure de France. — Παλάντ : Ἡ φυσικὴ ἀργύτητα. — Ἀντριέν Λωτέρ : Ποιήματα. — Λουί Πιερά : Τοτέν (νουβέλλα). — Μπερνάρ : Μιὰ συνομιλία με τὸν Σεζάν. — [Κλώντ Βαρέζ : Τ' ἀδιάρρηχτο (ρομάντζο). — Ἐπιθεώρηση τοῦ δεκαπενθήμερου, κλπ. κλπ.

— Der Neue Merkur (Μόναχο, Μάης 1921). — Λεὸ Ματθία : Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Σοβιετικῆς Κυβέρνησης. — Ρ. Κουντενχόδε - Καλέργι : Εὐγένεια. — Ὅτο Φλόκε : Μπὸν (δηήγημα). — Μ. Μπάουερ : Χρίστιαν Μόργκενστερν. — Α. Τυρέλ : Καλωσύριοι δρόμοι τῆς ψυχοανάλυσης.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩ

Τὰ προσωπικὰ γράμματα γιὰ τὸν κ. Δ. Π. Ταγκόπουλο, παρακαλοῦμε, νὰ στέλνονται :

«Poste Restante Ἐξωτερικοῦ».

κ. Κ. Κοκ. Στείλε μας τὴν «Ἔνωση». κ. Δημ. Παμ. Θὰ δημοσιευτοῦν — κ. Ἀγ. Ἀντ. θὰ δημοσιευτεῖ. — κ. Μ. Καβ. Κάτι ἔχουνε μέσα τοὺς μὴ χρεμίζονται πολὺ δούλεμα ὁ στίχος. — κ. Α. Ροδ. θὰ δημοσιευτεῖ. — κ. Γ. Νηρέα Ἀχ τὴν «Ἀπονη» ποῦ :

Ἔνα ἕσκιο σὲ κατήγησε
τὸ πείσμα τῆς — τὸ πείσμα τῆς φαμάκι!
κι ἂ δὲν τῆς φτάνει, μιὰν αὐτὴ θὰ ἴδει
στὰ χεῖλη σου τοῦ χάρου τοῦ βιαμάκι!

κ. Ἰσμα καὶ Ρένα. Καλὰ καὶ τὰ δύο. Θέλουμε ὅμως καὶ τ' ἀληθινὸ σου τῆνομα. κ. Α. Δευν. Ὅχι τόσο καλὰ καὶ τὰ δύο. Γράμματα μεγάλα δὲ διαβάζουμε. Γράψε μας καὶ λόγον σου καθὼς κ' οἱ ἄλλοι σύντομα ἀπερρεσιακὰ γράμματα. Ποῦ κατορὸς γιὰ πολύλογα ; — κ. Π. Καραβ. Ν' ἀλλάξεις μοντέλο. Ὁ Οὐρ δὲν εἶναι καὶ τόσο κατάλληλος δάσκαλος. Νὰ μὴ κωμικοποιηθῆσαι καὶ τὸ τελικὸ ν. Στὸ δρόμο αὐτὸ τὸ (ν) πένθιμον... — κ. Γ. Καντζ. Θὰ δημοσιευτεῖ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ. — κ. Μάμβεδ. Ναι. — κ. Β. Φαν. Ναι. — κ. Σπ. Ἐξ. Δείχνει πὼς θὰ γράφεις καλὰ. Δοκίμασε ἀκόμα. — κ. Π. Μπ. Ναι. — κ. Γ. Ἀπ. Κάτι ἔχουνε μέσα οἱ «Πόντοι», μὰ θέλει δούλεμα ὁ στίχος σου. — κ. Νίλαν. Καλοῦται προέσχε καὶ τὸ τελικὸ ν. — κ. Νάνο. Ἡ πρώτη στεροφὴ μὴς ἄρεσε :

Σὲ ξαγνατίζου τὰ βουνὰ καὶ λιώνουνε τὰ χιόνια,
Σὲ ξαγνατίζ' ἡ ρεματιά καὶ τὸ νερό τῆς χύνης,
τὰ δέντρα ποὺ σὲ βλέπουνε βγαίνουν ἀνθούς στὰ κλώνια
κ' ἡ γις με κάθε ὁμορφιὰ τὸ δρόμο σου τὸν ντύνει.

κ. Στ. Β. Βέβαια, ἀρετὰ καλὰ καὶ θὰ είντουσαν καλύτερα ἂν μελετούσες συστηματικὰ τὴ νεοελληνικὴ μας ποίηση. — κ. Τ. Στ. Ὅχι. — κ. Φρ. Σαν. Ὅχι ἀκόμα. — κ. Νιν. Ἀναγ. Ναι.

ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ

Στὴ Σύρα. Βιβλιοπωλεῖον Γεώρ.

Σταθοπούλου (Πρακτ. Ἐφημερίδων). Γίνονται καὶ εὐκολίες στὴν πληρωμὴ με βδομαδιατικὲς δόσεις.